

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 16. V aastakäik

TEATAJA

15. augustil 1930. a.

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	1.50
Välismaale . . .	5.00
Poolaastas . . .	3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 40.00
1/2 " . . .	22.00
1/4 " . . .	12.00
Kaanelülgedel—kokkuleppel	

SISU: Kavakindlast majanduspoliitikast. Rohkem selgust maksusenduste tõlgitsemisel Poola kaubalepingud vällismaadega. Kolme Balti riigi majanduslikud vahekorrad. Suhkur, Tartu kaupmeeste ühisus. Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Ärideregister. Majanduslikke teateid kodu- ja vällismaalt. Tolduainete turg, Vällisbörssid, Kaubahindu, Tallinna börsi kursisedel.

Kolm lahutamata mõistet

Rikkalik pakkumine — Soodus sisseost —

Leipzigi Mess

1600 kaubagrupperi, 9600 vabrikandi ja suurkaupmehe poolt 24 maalt; peale selle on ostjatel valida palju asjatundlikult organiseeritud eksportkaubamaju, kelle esindajad on kättesaadavad Liidu büroo kaudu Leipzigris. Kasutage juhust, mida võimaldab teile 31. augustil algav

Leipzigi Sügismess.

Külalstage ühtlasi ka

„Ipa“ (Rahvusvahelist karusnahkade ja jahinäitust).

Üksikasjalisi teateid annab Leipzigi Messamet Leipzigris või selle auesindaja Eestis:

Wilhelm Borchert Tallinnas,

Vene t. 40. Tel. 19-29, postkast 44.

Kavakindlamast majanduspoliitikast.

Poolikud abinõud ei paranda seisukorda.

Jaan Taklaja.

Juunikuu keskpaigas peetud Kaubandus-tööstuskoja peakoosolekul esines koja esimees Leo Sepp väga asjaliku ja huvitava referaadiga Eesti majanduselu tervendamise võimalustest. Kahju ainult, et täiskogu tol korral ei võtnud hr. Sepa teeside kohta pikemalt sõna, sest Koja liikmete kui tegelikkude majandusnimeste mõtete avaldus ja seisukohtade võtmine paljudes küsimustes oleks annud veelgi selgema pildi meie praegusest majanduslikust olukorrast ning ühtlasi oleks aidanud leida ka rohkem uusi teid olemasolevate takistuste võitmiseks.

Hr. Sepp asus kohe teelahkmele ja püstitas järgmise küsimuse: Kas minna suurriikide eeskujul ja katsuda luua teatavat iseseisvat majandusüksust või jälle võtta omaks vabakaubanduse põhimõte.

Ülesseatud küsimusele andis referaat aga ka kohe vastuse: Kuna suuremaulatuslikku riikidevahelist majanduslikku koostööd („Majanduslik Pan-Euroopa“) niipea loota ei ole, tuleb meil paratamatult välja sirutada ka oma küünarnukid ja püüda kujundada kõigepealt iseseisvat majandust, sest teist teed praegu ei ole.

Seejuures tuleks aga muidugi püüda saavutada majanduslikku lähenemist meie naaberriikidega, nagu Läti, Soome ja Leedu, ja seda eriti neil aladel, kus puudub vastastikune võistlus ja kus meie majanduslikult üksteist täiendame.

Koja esimehe poolt esikohale tõstetud iseseisva majanduse loomise vajadus ütleb üldjoontes selle lõppsihi, mille poole tuleks meil püüda. Ja kui hr. Sepp edasi oma referaadis kõneles tollide vajadusest, ebaausa ja ebakohase võistluse kaotamise tarvilikkusest ja teistest majanduselu tervendavaist abinõudest, siis tähendab see teiste sõnadega öeldult, et meie vajame kõigepealt kaugemaid sihte taotlemaid ja üldse senisest kavakindlamat majanduspoliitikat.

Kavakindlus majanduspoliitikas seisab esimeses jones lõppsihtide kindlaksmääramisel. Tuleb jõuda kõigepealt selgusele, mida tahetakse üldse saavutada, ja seda kahest seisukohast: kas soovitakse teatavat majandusharu aidata raskustest üle vaid ajutiselt, mis tekkinud tugeva välisvõistluse või mõnel muul põhjusel, või tahetakse jälle luua teatavale majandusharule soodus arenemise olukord kauemaks ajaks.

Mainitud sihtjoonte selgumisel ei tohitaks siis lõpptulemuste saavutamiseks pakkuda poo-

likuid ega ühekülgsid abinõusid, vaid vastu võetud kava teostamisele tuleks asuda igal juhul juba täie jõu ja energiaga.

Ei aita tugevdada meie majanduselu sugugi säärane olukord, kui näiteks ühele majandusharule antakse küll kaitse, kas tollide või mõnel teisel kujul, välise võistluse vastu, kuid seejuures jäetaks alles kõik sisemised takistused. Sest nõnda kaua, kuni meil võidakse peaaegu ilma iga-suguse kitsendusetu asutada ka niisuguseid uusi ettevõtteid, mille juures näha juba ette maksuraskusi või oskamatust, või mitteusaldusväärset tegutsemist, ei saa tõsiselt kõnelda majanduselu tervendamisest.

Iga niisugune uus ettevõtte, mille asutamine pole põhjendatud rahvamajanduslikult, vaid mis on kutsutud ellu kas spekulatsiooni tagamõttega või otsekohe mõne väljapressimise sihiga, süvendab ainult kriisi ja raskendab olukorda.

See ongi see kuulus paralleel-ettevõtete süsteem, kus üksteise õhimal püütakse üksteise külje alla asutada üht ja sama artiklit valmistavaid tehaseid või ühe ja sama artikliga opereerivaid ärilisi ettevõtteid. Niisuguse seisukorra juures ei ela üks ega teine, vaid enamalt jaolt kiratsetakse ja oodatakse tavaliselt paremaid aegu kuni pankrotini.

Rahvamajandus ei võida selle süsteemiga midagi, küll aga kaotab, sest paralleel-ettevõtted raskendavad oma laenuõudmistega rahaturu seisukorda ja vähendavad sellega ka elujõulismate ettevõtete arenemise võimalusi.

Tihtilugu raskendab meie majanduslikku seisukorda just see asjaolu, et majanduspoliitikat aetakse olukorda tundmata. Tehakse asju ja antakse krediiti, ilma et oleks üldse selge, palju on juba antud ja mis sellega saadatud korda. Ning alles siis, kui raskused käes, hakatakse vaatama ringi, tegema kalkulatsioone ja otsima põhjusi, miks satunud umbkotti. See on kooliraha, ja tihtilugu väga kalli, maksmine tagant järele. Muidugi oleks see võinud kõik jääda ära, kui vähegi oleks võetud asja tõsisemalt ja õigel ajal muretsetud tehtud sammudest ja olemas olevast seisukorrast tõele vastav pilt.

Kui meil aastate eest hakati riigikogu fondide abil suure õhinaga asutama piimatalitusi, siis kõneldakse nüüd, et laenu antud igale soovijale mainitud otstarbel ütle mata kergeil tingimisel ja ilma täpsemate kalkulatsioonideta.

Niisugune nobeda-tempoline ühismeieide asutamise finantseerimine kestis niikaua, kuni sai valmis vastavas ametkonnas lõppeks seni asutatud meieide-võrgu kaart. Nüüd selgus, et on mindud liiale, sest ametkond, kelle ülesandeks osutus ühismeieide finantseerimine riiklikust fondist, polnud varemalt uskunud, et piimatali-tusi asutatud niivõrd üksteise lähedale, millest tekib juba ebaaus võistlus ja teised pahed. Selle vastava ametkonna ülestunnistus kõlab vast enam küll anektoodina kui tõsiasjana, kuid võttes arvesse praeguseid tulemusi, peab siiski ütleva, et sisuliselt on see ometi päris sula tõsi.

Alles hiljuti ilmus ühes päevalehes P. K. „Estonia“ direktori Uritam'i kirjutus, milles ta konstateerib, et seisukord paljudes piimaühin-gutes on muutunud katastroofiliseks. Umbkaud-sete arvestuste järgi võivat nende piimatalituste arv, kes ei suuda sügisel täita oma rahalisi kohustusi nii piimatoojate kui ka teiste vastu, tõusta 70-nele. Ning peapõhjuseks piimaühisuste raskuste tekkimisel osutuvat just too kavakindlusetus, mis valitsenud nende asutamisaajajärgul. Selle tagajärjel on kutsutud ellu väga palju elu-jõuetuid piimaühisusi, mis nüüd viivad raskus-tesse ka osa talumajapidamisi. Ainukeseks pääseteeks osutuvat nüüd koondamispoliitika.

Samasugust kavakindluseta tegevuse kätte-maksu kallil kooliraha näol näeme edasi ka eks-porttapamajade alal. Asutati neid jällegi üks-teise surnuksvõistlemise tagamõttega ja pealegi peekoni-kasvatajate „huvides“, kuni on jõutud olukorrani, kus loodetud kasude asemel saadakse kahjusid ja raskest seisukorrast oodatakse pääsu ainult riigikassast tulevaist summadest. Selleks on vaja muidugi suuri summasid ja see kapital

ei loo tükil ajal uusi väärtusi ega suurenda meie rahvuslikku sissetulekut, vaid vähendab seda, ja pealegi juhitakse sel teel vajaline kapital pro-duktiivseilt aladelt vähem produktiivsetele ala-dele. Nõnda edasi toimides ei saada kunagi avaramasse sõiduvette.

Ning lõppeks annab kujuka pildi meie lühi-nägelisest ja anarhistlikust majanduspoliitikast omakord veel piiritustööstuse juhtimine.

Kui palju võivad ajada meie piiritusvabrikud igal aastal piiritust, määrab kindlaks valitsus. Samuti on valitsuse määrata ka piirituse hind. Kuna meil aasta paari eest tuli piirituse tagava-radest puudus ja kevadel polnud enam tarvilisel määral kartuleid, siis toodi sisse maisi ja aeti sellest piiritust. Möödunud aastal oli hea kartuli-saak ja nagu kuulda, on tänavune piiritusnorm juba täis ja seepärast on väga küsitav, palju tä-navu üldse antakse luba piirituse ajamiseks, pea-legi kui on olemas veel maisist aetud piirituse ta-gavarasid. On päris kindel, kui oleks meil õigel ajal mõeldud sellele, et kartulisaak pole igal aastal ühtlane ja seepärast tuleks igaks juhtumiks ajada piiritust rohkem tagavaraks häil aastail, siis po-leks vaja olnud sugugi vedada sisse maisi, mis asjatult koormab meie kauba- ja maksubilanssi.

Analoogilisi näiteid ülaltoodule lisaks võiks tuua veel rohkesti ja kõik need näitavad, et oma majanduselu tervendamiseks on meil hädavaja-line kindlapiirilise ja selgemate ülesannetega majanduspoliitika kava. Ainult korral, kui on meil teada need sihtjooned, kuhu poole tahame jõuda, võime loota, et jõuame välja umbkotist. Ning ühtlasi on ka päris selge, et seisukorda ei päästa poolikud abinõud, vaid ikkagi tervendus-aktsioon kogu majanduselu frondil.

Rohkem selgust maksuseaduste tõlgitsemisel!

Meil puudub küll ametlik arvustik selle koh-ta kui palju on antud administratiivkaebusi riigikohtule otsemaksude asjus, kuid igatahes ei ole sarnaste kaebuste arv väike. Eriti suur oli see arv Eesti vabariigi esimestel aastatel, kus maksuametid ja -ametnikud ise alles olid koge-nematud ja tihti ei teadnud, kuidas ühes või teis-es küsimuses talitada. Experientia est optima rerum magistra — kogemus on parim õpetaja, ütlesid juba vanad roomlased, ja seda tõde ei salga keegi ka tänapäeval. On arusaadav, et riigikohtu otsustest paljud langesid maksuame-tite kasuks, kuid sama õige on ka, et meie kõr-gema kohtu kaalu-keel mitte vähestel kordadel ei langenud vähema venna huvides.

Riigikohtu otsused on enam-vähem kogutud ja õigusteadlased ning teised asjast huvitatud isikud võivad neid leida. See on suureks abiks nende küsimuste lahendamisel, mis on selguse-tud. Kuid seda üksi on vähe. Mitte kõik kü-simused ei viida riigikohtusse, vaid paljud, mis vahest laialistele maksumaksjate hulkadele on tumedad, on leidnud seletust otsemaksude pea-komitees (maksuvalitsuses). Need otsused ja seletused aga ei ole nende ridade kirjutaja tead-es kuskil avaldatud ega suuremale hulgale teh-tud teatavaks.

Sellest on kahju. Küsimus, mille kohta maksuvalitsus kord oma autoriteetliku sele-tuse on annud, on paljudele teistele, kel ana-

loogiline asi on lahendada, teadmata, ja nad viivad seetõttu asja edasikaebuse teel jällegi maksudevalitsusse. See kõrge instants peab inimesi välja kutsuma ja arutama küsimust, mida võib-olla juba kümneid kordi on arutatud, aga mille tulemusi ametiasutus on pidanud oma saladuseks. Sarnane toimetust viis on maksuametile kahjulik, kahjulik ka maksu maksjatele, sest iga protsess ja õigusnõudmine on tülikas ja kulukas. Seepärast tuleb soovitada, et praegune kord leiaks muutmist ja tähtsamad seletused otsemaksude alal, mis tuhandeile huvi pakuvad, avalikult tehtaks teatavaks.

Eeskujuks selles suhtes tuleb pidada tollikomiteed, kes oma seletusi järjekindlalt avaldab. Et sarnane kiiduväärt toiming seisukohti selgitab ja mitmeid arusaamatusi kõrvaldab, on vastuvaidlemata õige.

Otsemaksude valitsus peaks samal viisil talitama. Kui näiteks võtta meie tulumaksuseadust, siis on see teatud määral raamseadus, olgugi, et maksuseadus seda ei tohiks olla, — ja tulumaksuseaduse sisu on kirjutatud rohkem seletustega ja maksukomiteede praktikaga kui seaduse teksti enesega. Väike näide sellest. Tulumaksuseaduse § 11 lubab tuludest maha arvata — ka kaubandus-tööstuslikkudel ettevõtetel maksude protsentide õiendamiseks ettevõtte jooksvate võlgade kui ka tema ringkäigus olevate võõraste kapitalide pealt, kuid tegelikult talitavad maksuametid teisiti, kuna juba ammu on välja kujunenud sarnane kord, et kui tulud määratakse ärimaksukomitee andmeil, siis neist tuludest ei tehta mingeid mahaarvamisi, peale tulumaksuseaduse §§ 21 ja 22 ettenähtute. Sarnane kord ja seaduse tõlgitsemine on maksukomiteedes päris „perekondlikuks asjaks“ muutunud, kuid avalikult pole maksudevalitsus ses as-

jas oma seisukohta kuski avaldanud. Mis ime siis, kui maksu maksjad maksuametite tegevuse kohta ütlevad, et seal talitatakse per fas et nefas — igasuguste abinõudega. Kui aga kord kindlakstunnistatud seisukord avalikult teada antakse, siis teavad maksu maksjad neid arvesse võtta ja ei tülitata nii sagedasti oma kaebustega maksuametite ega ka riigikohut.

Iga seadus on seda kergem täita, mida selgem ta on ja mida rohkem tema tõlgitsemist laiadele hulkadele on seletatud. Pühakirjast lupupidamine tõusis ka alles pärast usupuhaustuse läbiviimist, sest pühakirja, mida keskaja vaimulikud ketiga seina küljes pidasid ja mille seletusi usklikkude ees hoiti saladuseks, ei võinud laialised hulgad austada ja armastada. Seda tuleb meeles pidada ka meie maksuseaduste tõlgitsejail. Olgu need tõlgitsemised õiged või vildakad, aga olgu nad üldiselt teatavad.

Tekib küsimus, kuidas saaks maksudevalitsus oma seletusi ja tõlgitsusi avaldada? Arvan, et ükski ajaleht ja ajakiri selleks oma veerge ei keela, kuna mainitud seletused ja tõlgitsused pakuvad huvi tuhandeile. Väljasaatmine ja paljundamine kantseleist ei tohiks ka takistuseks olla, kuna see on vaid väike osa sellest tööst ja tegevusest, mis tekib arusaamatuste läbi esitatud vastulausete ja edasikaebuste läbivaatamisest. Kõigest saab üle, kui jätkub tahtmist.

Maksudevalitsuses on pandud käesoleval aastal „uued luuad“ pühkima. Maksu maksjate huvides oleks, et need uued tegurid maksuametites ka väikese koduse „usupuhaustuse“ läbi viiksid ja muretseksid selgust seal, kus seda nii hädasti on vaja. Trahvid ja karistused üksi pole kunagi ühtki asja edendanud, vastastikune koostöö ja arusaamise süvendamine on aga alati toonud häid tulemusi.

Homo oeconomicus.

Poola kaubalepingud välismaadega.

Tänini on Poola sõlminud kaubalepinguid peaaegu kõigi Euroopa riikidega (välja arvatud Saksamaa, Venemaa, Hispaania, Portugaalia ja Leedu) kui ka terve rea riikidega väljaspool Euroopat ja nimelt: Ameerika-Ühendriikidega (üks modus vivendi), Pärsiaga, Türgiga, Hiinaga ja Jaapaniga. Leping Inglismaaga laiendati ka üksikutele asumaadele (välja arvatud Kanada, India, Austraalia j. t.).

Poola kaubalepingute süsteem arenes järkjärgult. Esimesed kaubalepingud põlvnevad 1921. aastast, s. t. nad sõlmiti kohe pärast lõplikku riigipiiride kindlaksmääramist ja ühtlase

tollisüsteemi makspanemist. Väga kiiresti läks korda sõlmida kaubanduslikku konventsiooni Rumeeniaga, mis alla kirjutati 1. juulil 1921. a. Konventsioon Tšehhoslovakkia 1921. aastast ei ratifitseeritud mõlemalt poolt; seevastu aga jõuti Prantsusmaaga esimese kaubandusliku ja tollikonventsiooni sõlmimiseni, mis pärast pikemat aega kestnud läbirääkimisi kirjutati alla 6. veebruaril 1922. aastal.

Poola-Prantsuse konventsioon 6. veebruarist 1922 avab uue ajajärgu Poola majanduslikkudes suhetes välismaaga. Esimest

korda võeti Poola tollisüsteemis tarvitusele enamsoodustuse klausel. Samuti esimest korda pandi maksuma kokkulepitud tollimäärad, mille tagajärjel tollitariifi tekkis terve rida uusi tolle. Poola-Prantsuse konventsioon ei ole Poolale just väga soodus, kuna ta sõlmiti rohkem poliitilistel kui majanduslikel kaalutlusil. Kuna Poola Prantsuse kaupade suhtes pidi leppima terve rea tolli leppetariifidega ja nende käsitamist pidi viima enamsoodustuse alusele, tuli tal endal rahulduda Prantsuse tolli minimaaltariifiga. Igatahes andis Poola-Prantsuse konventsioon tõe kaubalepingute sõlmimiseks terve rea teiste riikidega. Nii järgnesid siis talle kaubalepingud Lõuna-Slaaviaga (23. okt. 1922), Belgia ja Luksemburgiga (30. dets. 1922), Austriaga (25. sept. 1922), Itaaliaga (12. mail 1922), Jaapaniga (7. dets. 1922), Šveitsiga (26. juunil 1922), Türgimaaga (23. juulil 1923), Soomega (10. novembr. 1923), Daani ja Islandiga (22. märtsil 1924) ning Hollandiga (30. mail 1924).

Tüübiliseks sellele ajajärgule jäi aga Poola-Prantsuse kokkulepe 6. II 1922, ning seepärast püüame pisut lähemalt valgustada selle konventsiooni mõnd tähtsat määrust.

Nagu juba öeldud, kohustas end Poola tervele reale Prantsuse kaupadele (originalse et en provenance) lubama tollimäärade alandamist ja nende käsitamist enamsoodustuse alusel. Lubatud tollimäärade alandamised on väljendatud protsentides ning lepinguga kindlaksmääratud protsendinormist tuleb kinni pidada ka siis, kui Poola peaks ette võtma üldist tollitariifide kõrgendamist. See tollide alandamise viis oli Poolale soodus, kuna ta võimaldas millal tahes kogu tariifi või ta osade suurendamist, ilma et leping sellega oleks puudutatud.

Prantsusmaa lubas Poolale terve rea kaupade suhtes minimaal-tollitariifi, teiste kaupade pealt aga protsentuaalse tollialanduse. Enamsoodustuse maksmapanemist Prantsusmaa poolt tollide alal ei saanud Poola välja kaubelda. Mõlemapoolne enamsoodustus puutus vaid kaupade sisse- ja väljaveolubadesse, transiidis, maksustamisse, tollitehingute vormitaitmisse jne. Ka muid küsimusi käitati õige pealiskaudselt. Kõige tähtsamaks osutus Poola-Prantsuse kaubalepingus tolli lepingutariifide maksmapanemine Poolas kuni 50%-ni autonoomselt tollimäärast. Kuna need tolli lepingutariifid puudutasid kaupade õige pikka rida, andsid nad ka teistele riikidele põhjuse sõlmida Poolaga kaubalepinguid enamsoodustuse alusel, et oma kaupadele võimaldada kergemat pääsu Poolasse. Ühtlasi

saavutas Poola ka lepingriikides oma eksportkaupadele kergendusi, ning see oligi vahest Poola tähtsaim võit majanduslikkude suhete alal välismaaga, võit, mis küll läks kaunis kalliks maksuma.

Poola-Prantsuse kaubaühendustele ei avaldanud see leping küll suuremat mõju, kuid tal oli omajagu tähtsust just teiste riikide suhtes. Ainult inflatsioon, mis igasuguse tollikaitse muutis illusoorseks, võis kahju jälle heaks teha. Teised kaubalepingud ei toonud küll midagi uut, kuid Poola püüdis pehmenendada seda mõju, mis Poola-Prantsuse lepingul võis olla, teiste riikide sisseveole. Kaubalepingus Austriaga, 25. sept. 1922. a., jõuti nii kaugele, et Austria end kohustas teatud kaupade juures mitte pretendeerima neile tolli lepingutariifidele, mis Poola Prantsusmaa suhtes oli pannud maksuma. Kaubalepingus Austriaga leiduvad peale selle veel määrused äride ja ettevõtete asutamise kohta mõlemas lepingumaas. Kauba- ja meresõidulepingus Poola ja Inglismaa vahel, 26. nov. 1923. a., leidub veel päritolutunnistuse vorm, mis Poola jaoks tollest ajast peale jääb ettekirjutatuks. Ka Poola-Soome kauba- ja meresõidulepingus, 10. nov. 1923. a., leiame Prantsuse lepingutariifide tarvituselevõtmise kohta käivaid määrusi, mis sarnanevad väga Austriaga sõlmitud lepingu omadele.

Kui 26. juunil 1924. a. võeti ette Poola tollitariifi revisjon, siis andis see põhjust võtta reviddeerimisele ka Poola-Prantsuse kaubalepingut, mille puudulikkuses mõlemad riigid olid võinud veenduda. Seepärast alustati läbirääkimisi, mis lõppesid uue kaubalepingu allakirjutamisega 9. detsembril 1924. a. Selles lepingus suutis Poola endale luua juba parema positsiooni.

Poola kindlustab selle järele Prantsusmaale enamsoodustuse ja tolli lepingutariifid lepingule juurelisatud kaubanimestiku A. järele. Prantsusmaa oma poolt kindlustab Poolale tolliminiimaaltariifi ja enamsoodustuse lepingule juurelisatud kaubanimestiku B. ning tollialandusi kaubanimestiku C. järele. Peale selle kindlustab Prantsusmaa Poolale enamsoodustuse juhtumil, kui ta tulevikus mõnele riigile, kes võttis osa sõjast Prantsusmaa vastu, peaks looma paremad tingimised, kui neid ette näeb nimestik C. Need enamsoodustatud kaubad on mainitud nimestik D. Veel lubati Poolale enda kohta maksvaks lugeda kõiki soodustusi, mis Prantsusmaa poolt peaks antama teistele riikidele. Ka sisseveos Prantsuse asumaadesse, kus on maksev Prantsusmaast erinev tollisüsteem, anti Poolale enamsoodustus. Edasi on Prantsusmaa nõus, et Poola päritoluga kaubad, mis jõuavad Prantsusmaale transiidina üle Memeli ja Königsbergi, käitatakse

Poola kaupadena tingimisel, kui nende sadamate Prantsuse konsul kinnitab, et nad ümber laaditi ilma sarnase muudatuseta, mis võiks kahtluse alla tõmmata nende päritolu. Sama on maksev ka Poola kaupade kohta, mis prahitakse Oderi jõe kaudu. Prantsuse tolliasutustele tulevad aga esitada otsesed kaubaveokirjad, resp. konossementid, mis tõestavad kaupade otsest Prantsusmaale määramist. Artikkel XXVII puudutab tollivormide täitmist kaubaproovide saatmise ja tagasisaatmise puhul. Edasised artiklid korraldavad kaubanduslike ettevõtete õigusi, kodanikuõigusi, laevasõidu ja väljarändamise küsimusi.

Poola-Prantsuse uuele kaubalepingule järgnesid nüüd lepingud ka teiste maadega, kusjuures selles leiduvad määrused võeti loomulikult ka tarvitusele nende riikide suhtes, kes sellekohaste lepingutega juba olid korraldanud oma kaubanduslikud suhted Poolaga. Nõnda kirjutati 2. XII 24. a. alla kauba- ja laevasõidulepingule Rootsiiga, kaubalepingule Ungariga (26. III 25), modus vivendi'le Põhja-Ameerika Ühendriikidega (10. II 25), kaubalepingule Grekamaaga (17. IV 25) ja esialgsele kokkuleppele kaubanduslikes ja laevasõidu asjus Bulgaariaga (29. IV 25).

Neist lepinguist leidub ainult kaubalepingus Grekamaaga uus tolli lepingitariif korintide jaoks ja Ungariga uued tolli lepingitariifid paprika, salami ja kalade jaoks. Tuleb mainida ka veel asjaolu, et Poola ainult ühelainsal juhtumil on stabiliseerinud tolle veinide pealt selle asemel, et ka siin lubada protsentuaalset tollialandust. See sündis Poola-Prantsuse kaubalepingule juurelistavas lisaprotokollis.

Erilisel seisukohal asub kaubalepingu Čehhoslovakkiaiga, millele 23. aprillil 1925. a. kirjutati alla Varssavis. Selles õige üksikasjalises, mitme lisaprotokolliga varustatud lepingus leidub hulk tollialandusi, milliseid pole ette nähtud ei Prantsuse ega teistes lepingutes. Peale pika rea leppetollide leidub siin ka stabiliseeritud tolle, milliseid Poola tariif pani maksma järgmiste kaupade jaoks: tõrv, masinad ja aparaadid suhkru-, õlle- ja piiritusvabrikute jaoks (erilise nimestiku järele), samuti ka aparaadid külmutusmajade ja jäävalmistamise jaoks. Čehhoslovakkia tollitariifis stabiliseeriti tollid parafiini, toortsingi, kunstsidi ja litsentsimaksud bensini, naftadestillaatide, parafiinõli, määrdeõli destillaatide ja naftapraagi pealt. Stabiliseeritud tollid erinevad teistest protsentuaalsetest leppetollidest sellega, et neid ei saa tõsta lepingu ülesütlemiseta ka sel juhtumisel, kui revisjoni

puhul tõstetakse kas kogu tollitariifi või mõnd osa temast. Peale kaubalepingu kirjutati Čehhoslovakkiaiga alla veel ühele veterinaärkonventsioonile. Lõpuks kinnitati 1928. a. veel üks lisaprotokoll, mis ühenduses Poola tollide valoriseerimisega näeb ette uusi tollitariifi alandusi.

1928. a. kirjutati alla kaubalepingutele Eesti, Läti, Pärsia ja Hiinaga.

Kolme maaberrriigiga, Saksamaa, Venemaa ja Leeduga, ei suudetud seni veel jõuda kokkuleppele.

Läbirääkimistes Saksamaaga satuti raskesti kõrvaldatavatele takistustele, mis juba 1925. a. olid tollisõja põhjustajateks. Kuid siiski on ka Saksamaaga sõlmitud tähtsad kokkulepped, mis osaliselt korraldavad kaubanduslike vahekordi, kuigi neid vahest mõnikord palju suurema õigusega tuleks nimetada poliitilisteks lepinguteks. Mainida tuleks siin kõigepealt leping, mis korraldab Ida-Preisimaa ja muu Saksamaa vahelise üle Poola käiva transiidi, kui ka Genfi konventsiooni Ülem-Sileesia kohta. Peale nende on veel sõlmitud üks kodanikkude õigusi käsitav leping ja Viini konventsioon opteerimisküsimuste lahendamiseks. Edasi on sõlmitud ka veel üks raudteeleping ning piiriäärsete elanikkude üle piiri liikumise konventsioon.

Jättes lähemale vaatlusele võtmata neid raskesti, mis takistavad mõlema majanduslikult üks teisest olevate maade kaubanduslike suhete korraldamist kaubalepingute alusel, võib siiski ära märkida asjaolu, et üldiselt Saksamaa agrarpoliitika ühelt poolt ja Poolamaa industrialiseerimise poliitika teiselt poolt kui ka teatud poliitilised küsimused, mis varemalt Saksamaa poolt ette nihutati, on tähtsamaiks takistusiks, mis tänini pole veel leidnud küllaldast selgitamist.

Kauakestev tollisõda, mida alul lühike aja loodeti viia lõpule, oli selgemaks tõestuseks, et see polnud õige tee ühe poole taganemiseks sundimiseks. Mis puutub Poolasse, siis näitas ta mitmeti oma head tahtmist kokkuleppe leidmiseks, kuigi ta ei olnud nõus loobuma oma elulise matest huvidest. Tollisõda, mis ka Poolale tekitas mõndagi raskust, aitas ühtlasi aga ka kaasa selleks, et Poola tööstus pikkamisi iseseisvamalt hakkas arenema, et Poola kaubandus, eriti merekaubandus, otsis ja lõi endale uusi teid ja uusi turgusid. 1927. a. novembris läks viimati korda saavutada teatud kokkulepet puukaupade asjus, mis leidis väljendust n. n. puulepingus. Puuleping näeb ette, et Saksamaa võtab Poolalt teatud kvantumi (1.200.000 kantmeetrit) väljatöötatud puukaupa hariliku tollitariifi alusel, kuna Poola-

maa end kohustab mitte kõrgendada toorpuu väljaveotolle ning raudtee veotariife. Ühenduses selle lepinguga, mille tähtaeg lõppes 1928. a. detsembris, andis Poola mõnede Saksamaa kaupade sisseveo vabaks.

Teistsugused on raskused majanduslike suhete korraldamisel Venemaal, kelle majandusliku elu juhtimise süsteem endast kujutab suurima takistuse normaalse vahetõrke loomiseks. Kuigi Poola tootus, eriti tekstiil- ja rauatootus, tunneb suurimat huvi vahetõrke korraldamise vastu Venemaal, ei alahinda ta ühtlasi ka olemasolevaid raskusi ning rahuldava kindlustuse puudumist ekspordi puhul Venemaal. Suhted Venemaal on korraldatud vaid Riias sõlmitud rahulepingus, kui ka mõnes teises enam poliitilist ja administ-

ratiivset laadi ning läbikäimise tehnikat reguleerivas kokkuleppes. Vaatamata sellele püüavad mõlemad riigid hoiduda erilistest teravustest mõlemapoolseis kaubanduslikes suhtes, kasutades esilekerkivaid soodsaid momente üksikute ärilepingute sõlmimiseks. On loodud ka mõned kaubanduslikud segaühingud, kes igati toetavad sarnaste äritehingute teostamist.

Kaubanduslike suhete korraldamine Leeduga oleneb täiel määral poliitiliste küsimuste lahendamiseks. Vaatamata Poola valitsuse korduvatele püüetele kaotada Hiina müüri, mis on tekkinud Leedu-Poola piirile, on Leedu püüdnud seisukohal hoiduda igasugusest läbikäimisest Poolaga. Leedu-Poola piir on praegu ainukeseks Euroopas, millel puudub igasugune läbikäimine. V. N.

Kolme Balti riigi majanduslikud vahetõrked.

Cand. rer. merc. D. M u s c h k e kõne 3. Balti riikide majanduskonverentsil.

Praegused majanduslikud vahetõrked üksikute riikide vahel on kujunenud nii, et tegelikult iga riik on majanduslikul alal teisega vastolus. Eriti viimaste aastate jooksul oleme võinud olla selliste majanduslike tülide tunnistajaks. Pidev tollitariifide tõstmine, sisse- ja väljaveo piiramised ning keelud on selle kohta küllalt olulised näited. Kui see nii peaks edasi arenema, nagu viimase 10 järeleöö-aasta kestes olnud, siis on raske ette näha, millise hädaohu see maailma rahule välja kutsub.

Rahvasteliit, milles kõik kultuurilised riigid on esindatud, püüab neid majanduslike vastolusid omalt poolt pehmendada. Ta on mõndagi teinud ühe või teise tüli lahendamiseks, kuid ses sihis jääb veel väga palju soovida.

Käesolevas kõnes tahaksime peamiselt vaadelda majanduslike vahetõrke kolme Balti riigi, s. o. Läti, Leedu ja Eesti, vahel. Kuni maailmasõjani kuulusime kõik Vene riigi külge ja majanduslik olukord kõigis kolmes riigis oli ühesugune. Nüüd aga, mil me juba oma 10-aastast iseseisvuse juubelit oleme pühitsenud, on majanduslikud vahetõrked ja olud hoopis teised.

Millisteks on siis kujunenud Balti riikide majanduslikud vahetõrked üksteise vahel? Me näeme, et hoolimata lähemast naabrusest ja lähema koostöö soovist, resultaadid ometi küllalt rahuldavad ei ole. Võtame näiteks vastastikkuse kauplemise, mis moodustab väga väikese osatähtsuse üldises Balti riikide väliskaubanduse läbikäigus, nagu alltoodud arvud seda tõen-

davad: Lätis umbes 3%, Eestis umbes 5% ja Leedus umbes 6%.

Kui võtta näiteks 1929. a. välja- ja sissevedu, siis peame konstateerima, et Läti on Leedust sisse vedanud kaupu 9,65 milj. Ls ja välja vedanud sinna 6,48 milj. Ls väärtuses. Eestist on Läti sisse vedanud kaupu 7,3 milj. ja sinna välja vedanud 4,06 milj. Ls väärtuses. Ollakse siiski arvamisel, et me naabermaadega kauplemist peaksime võima elustada. Kui uurida selle põhjust, miks kaubandus naabermaade vahel on nii loid, siis, usun ma, ei tule neid põhjusti kaugele otsida. Ei tarvitse enam juba ette ära märkida, et loomulikult teel nende maade vahel olemasolev territoriaalne side, ühised piirid või vähemalt geograafiline lähedus ja mineviku sidemed, eeldavad Balti riikide vahel kõige tihedamat majanduslikku läbikäimist; tegelikult on see ainult osalt teostunud.

Majanduslik läbikäimine Balti riikide vahel on kujunenud järgmiselt: Algame Eestiga. Mul seisab ees eelleping 1. novembrist 1923. a. Selles eellepingus on ette nähtud Eesti ja Läti vahel tihe ning lähedane majanduslik koostöö, samuti täielise tolliuniooni läbiviimine mõlemate maade vahel. Kahjuks ei annud kõik pingutused selles sihis mingisuguseid tagajärgi, ja vaevalt suudeti sõlmida ajutine kaubaleping.

See leping ei peaks aga saama tolliuniooni küsimusele surnumatjaks, vaid just meie, majandusringkondade, ülesanne oleks avalikule arvamisele selgeks teha, et meie majandus ilma

tolliumioonita vajalist hoogu ning tõusu ei saavuta.

Mis puutub maksustamisesse, siis on nüüd seadusandlus, kuigi meil enne sõda olid maksuvusel ühed ja samad maksud, kummaski riigis kainud hoopis ise rada. Lähemalt kandsin ma sellest ette juba esimesel konverentsil, nüüd luban enesele juhtida teie tähelepanu ainult ühele punktile. Kui läti kaupmees sõidab Eestisse, peab ta maksuma kaubandus- ja tööstusmaksu, mis ennast Läti majandusringkondadele väga tunda annab. Rõõmuga konstateerime, et sisse- ja väljasõiduviiisumid on nüüd kaotatud ja naaberriikide kodanikud võivad ühelt maalt teise sõita kodumaa passidega. Kuigi siin veel mõndagi soovida jääb, näeme ometi, et me teineteisega lähedas majanduslikus läbikäimises seisame.

Nüüd, mu härrad, võtaksime kõne alla ka Läti ja Leedu majanduslike suhete küsimuse. Nagu eelpool nägime, on meie sisse- ja väljavedu Leedusse suurem kui Eestisse, kuid ometi pole meie kaubanduslik läbikäimine Leeduga seaduslikult korraldatud. Läti ja Leedu vahel ja ma usun, ka Leedu ja Eesti vahel, puudub kaubaleping üldse. On võimalik, et siin poliitiline olukord on mõõduandev olnud. Majandusringkonnad peaksid sellele juhtima tähelepanu, et selline olukord kaua ei tohiks kesta.

Nagu juba öeldud, meil puudub Leeduga kaubaleping. Detsembris 1925. aastal kirjutati Läti ja Leedu poolt alla deklaratsioon, et kumbki riik teise suhtes maksimaaltolle maksuma ei pane. See deklaratsioon oli mõeldud vaid lühikeseks ajaks, sest oli ju ette näha, et Läti 1926. a. jaanuaris maksuma paneb tollitariifi maksimaal- ja minimaaltollidega. Leedu võttis seda deklaratsiooni kui lepingut ja ratifitseeriski tema, kuna aga Läti seda lepinguna ei tunnusta ega saa seda ka ratifitseerida. Leedu kaubad kuuluvad minimaalsete tollide alla kooskõlas ühe eriseadusega, mille meie parlament vastu võtab. Meie ühine püüe peaks olema, et mõlemad riigid lähema aja jooksul kaubalepingu sõlmiksid; see peaks olema nii kokku seatud, et ta peale enamsoodustuse klausli sisaldaks ka tariifilepingu.

Läti ja Leedu vahel on ka veel üks metsaparvetamise konventsioon sõlmitud, kuid kahjuks pole see Leedu poolt veel ratifitseeritud. Peale selle on veel läbirääkimisi peetud kokkulepete kohta kalapüügi — põllumajanduse ja kinnistuse alal, kuid ilma, et need mingisuguseid resultate oleksid annud. Need konventsioonid aga oleksid erilisel tähtsadal.

Leedus on samuti maksuvusel välismaa fir-

made kaubareisijate maksustamine. Need maksavad 1275 kuni 1400 litti. Erandid on tehtud saksa, tšehhoslovakkia, belgia ja luksemburgi kaubareisijatele, kes maksavad 300—325 litti. Kui aga sõidavad Leedusse nende firmade omariikud ise, on nad maksust hoopis vabastatud. Arusaadav, et nende riikide kaubandus Leedus on seotõttu soodsamas olukorras, kui läti ja eesti oma.

Ülemal konstateerisime rõõmuga, et Läti ja Eesti vahel viisumite nõue on kaotatud. Kahjuks ei või aga eesti ja läti kodanikud Leedu territooriumile pääseda vabalt, kuna seal viisumite nõue edasi kestab. Et reisijate liikumist kergemaks teha, peaks viisumite nõudmine kohe lõpetatama ja kolme Balti riigi kodanikud peaksid võima nende riikide piirides vabalt ainult kodumaa passiga liikuda.

Lätis ja Eestis maksab transiidivabadus, s. t. iga teine riik võib Läti ja Eesti kaudu oma kaupu transiteerida. 1921. a. kirjutasiid Läti ja Eesti alla vastavale konventsioonile Barcelonas ja ka ratifitseerisid selle, kuid Leedu on küll konventsioonile alla kirjutanud, mitte aga ratifitseerinud, mille all Läti sadam Liibavi rängalt kannatab. Mitteratifitseerimise põhjused ei olene aga majanduslikest asjaoludest, vaid pigemini poliitilisist tingimustest, kuna Leedu teatavasti hoidub otseühendusest Poolaga ja kardab, et konventsiooni ratifitseerimise korral seda seisukorda enam alal hoida ei suuda. Tuleb aga püüda selle poole, et konventsiooni tingimused transiidi kohta laieneksid kõigi kolme Balti riigi peale.

Kõigis kolmes riigis — Lätis, Leedus ja Eestis — on tolliformaliteedid vähe rahuldavad. Siin võib Genfi 3. novembri 1923. a. konventsiooni tolliformaliteetide lihtsustamise kohta võtta kui baromeetrit, kuna Balti riigest ükski selle konventsiooniga pole ühinenud. Need tolliformaliteedid on enesest väga keerulised ja mõjuvad takistavalt kaubandusele.

Balti riigel puudub ühine kooskõlastatud tariifi poliitika. Oleks kõigiti soovitatav, et need kolm riiki oma kaubalepinguliste tariifide käsitlemisel käiksid üht ja sama teed.

Edasi luban enesele juhtida tähelepanu 1920. a. augustis Bilderlingshofis peetud konverentsile, millest peale teiste ka kolm Balti riiki osa võtsid. Ühine konverentsi otsus oli, kõigis neis riiges maksuma panna ühtlane rahasüsteem — kuldfrank. Mis näeme aga nüüd? Eestis on kroonid ja Leedus litid, mis pole seatud kuldfrangi alusele.

Nagu näeme, pole meievahelised sidemed kuigi tihedad, igatahes mitte sel määral, nagu

me seda sooviksime. Kogu maailm püüab praegu selle poole, et korraldada majanduslikke sidemeid ja suhteid riikide vahel. Tollitariifi alandamise küsimuse kallal on nähtud palju vaeva. 17. veebruaril s. a. peeti Genfis ülemaailmlikku konverentsi tollirahu küsimuste käsitamiseks. Loomulikult oli juba ette näha, et konverentsi töö kohe soovitud tagajärgi ei anna.

Rahvasteliit soovib seda olukorda korraldada, kuna rahvaste aineeline heaolu ja kindlus ja selle tagajärjel ka maailmarahu ei põhjene isolatsioonipoliitikal, vaid poliitilisel ja majanduslikul koostööl.

Kui kolme Balti riigi majandusringkonnad, kes on tulnud kokku 3. konverentsiks, jõuavad sellele seisukohale, et ühtlane ning ühine koostöö kindlasti tarviline on, siis saavad ka meie diplomaadid ja poliitikategelased aru sellest, et tolliunioon pole ainult ideaal, vaid tähtis faktor meie elus.

Kõike kokku võttes, on mul au Läti rahvusrühma nimel esitada 3. Balti riikide konverentsile vastuvõtmiseks järgmised teesid:

1) Kaubandus-tööstuse maksustamise poliitika kolmes Balti riigis tuleb ühtlustada. On

soovitav, et kaubareisijate maksustamine Lätis, Eestis ja Leedus kõige lähemal ajal kaotataks.

2) Et reisijateliikumist kergendada, tuleb viisumisundus, seal kus see veel olemas, kaotada. Kolme maa kodanikud peaksid võima liikuda teise riigi territooriumil oma kodumaaalise passiga.

3) Et kaubavahetust soodustada, tuleb eelistada ühise rahasüsteemi läbiviimist Balti riigis.

4) On tingimata vajaline kõrvaldada kõik kunstlikud takistused, mis kaupade vahetamist Läti, Leedu ja Eesti vahel halvavad.

5) Kolmes Balti riigis puudub ühtlane tariifipoliitika. On soovitav, et need riigid oma kaubalepinguliste tariifide käsitamisel sammuk- sid üht ja sama teed.

6) Esijoones on soovitav, et Balti riigid üksteisega kaubalepingud sõlmiksid. Kaubalepingud olgu ules ehitatud nii, et need peale enamsoodustusklausli sisaldaksid veel erilise tariifilepingu.

7) On soovitav, et 3 naaberriiki oma majanduslikku seadusandlust nii arendaksid, et need võiksid olla üleminekuastmeiks peatsele tolliunioonile.

Suhkur.

Üleproduktioon suhkruturul. — Koormatiseid suhkrul. — S. O. S. ja kriisi lahendusmeetodid. — Võitlus Eesti suhkruturu pärast. — Poola import rahvusmajanduslikust seisukohast.

Depressioon rahvusvahelisel suhkrukaubaturul vältab. Kõik heroilised jõupingutused, milliseid ei väsi leiutamast kaasaja peatumata edasirühkiv teadus ja inimettevõtlikkuse energia, et vähemalt otse raudse järjekindlusega allapoole nihkuvaid hindu panna peatuma — on tänini lootusetult hukkunud.

Samuti on ka kõigi maade asjaomaste ringide lootused ja konverentside head soovid ülemaailmsele suhkrutööstusele luua teatavat reeglipärasust, kas toodangu enese normimise, ehk suhkrupeedi ja pilliroo külvipinna koonduse, ehk vähemalt ühtlustatud riikliku võimu ja tema organi suhtumisega valmistusprotsessi ja seaduse realiseerimise kaubaturul — kõik sama jäljetult ära auranud, nagu lumi süvepäikesel palangul.

Nagu peaaegu kõigi kaubaartiklite juures on ka suhru juures kauemat aega valitsemas rõhuv pakkumise ülekaal nõudmisele ostjaskonna poolt. Mis on vältava ülemaailmse majandusdepressiooni algpõhjused? Kas on siin tegemist maailmasõja järeלקajastusega, mis väljendub

näiliselt kolossaalseis börsikrahhides New-Yorgis või hõbeda hinna katastroofilises languses, mis Ida rahvaste loomulikult mörka ostujõudu veelgi langetab — need on kõikjal vaieldavad küsimused. Fakt on aga see, et kõigi nende negatiivsete kaasmõjude otsekohesemal mõjutusel on eelmistel aastatel jäänud realiseerimata võimsad ~~kwantumid~~ suhkrukaupa, mis summeerides end aast-aastalt ikka suurenevale aasta normaalproduktioonile — on loonud valitseva ülikoormatuse kaubaturul ja ladudes, mille realiseerimiseks peale otsekohese füüsilise hävingu igasugu väljavaated puuduvad.

Sääraseid realiseerimata ülejääke andis 1926./1927. a. milj. dz., siis 1927./28. a. juba 23 milj. dz. Ja kui nüüd mäletada, et 1929./30. a. oma normaal 28.645.000 t. toodangu juures vaid maksimum 27.000.000 t. nõudmisega võis arvestada — on üldpilt küllalt selge. Kõik ettevõtetud koondised ja force majeure'i poolt väljakutsutud ikaldused pole normaaltodangutki jõudnud su- ruda alla nõudmise tasapinnani.

Euroopa suhkrukasvatuse illustreerimiseks võiks esitada järgmise tabeli.

Euroopa suhkruproduktioon miljon. tsentnerites:

M a a	1929/30 a	1928/29 a	1927/28 a
Saksamaa	34,00	37,00	33,29
Nõukogude Liit	27,00	28,92	30,04
Čehhoslovakkia	20,00	20,86	24,78
Prantsusmaa	18,20	18,06	17,26
Poolamaa	15,60	15,14	11,34
Itaalia	8,30	7,35	5,69
Inglismaa	5,80	4,45	4,35
Holland	5,20	6,40	5,20
Belgia	5,20	5,59	5,46
Hispaania	5,10	5,24	4,72
Ungari	4,60	4,40	3,73
Lõunaslaavia	2,70	2,58	1,67
Daani	2,70	3,40	2,86
Austria	2,40	2,15	2,20
Rootsi	2,10	3,22	2,91
Rumeenia	1,60	2,60	2,79
Bulgaaria	0,70	0,60	0,86
Danzig	0,60	0,60	0,52
Iirimaa	0,40	0,45	0,41
Šveits	0,12	0,14	0,13
Türgimaa	0,12	0,08	0,12
Lätimaa	0,08	0,04	0,04
Soome	0,06	0,07	0,12

Kokku 165,08 169,75 166,49

Kuid suhkruturu ülekoormatus ja hindade peatamatu langus ei tähenda kaugelgi fakti, nagu oleks kõikjal tarvitajaskond ja ikka mitmekesisemaks muutuv joogi- ja maitseainetetööstus üle külvatud suhkrust. Mitte midagi sellernast.

Suhkrutarviduse aste on esimeses jones ühtlasi ka teatud rahva majandusliku jõukuse ja kultuurilise edu astme näitajaks.

Suhkru tarvitus riiges kodaniku poolt aastas:

M a a	1926/27 a.	1927/28 a.
Põhja-Ameerika Ühendr.	51 kilo.	53 kilo.
Inglismaa	41 "	46 "
Šveits	34 "	42 "
Čehhoslovakkia	27 "	28 "
Saksamaa	24 "	26 "
Prantsusmaa	20 "	24 "
Eesti	20 "	22,5 "
Hispaania	11 "	12 "
Itaalia	9 "	10 "
Nõukogude Liit	7 "	9 "
Hiina	2 "	2 "

Iga kord pole rahva harjumus suudi, et suhkru tarvitus laiemais massides, eriti seal, kus teda otsekohe produtseeritakse — minimaalseks osutub, küll aga oma eri- ja klassihuve taotlev riiklik võim. Mõnedki vahest mäletavad aega, enne 1914. a., kui tsaari-Venemaal suhkrupuudast nõuti siseturul 5 rubla, ehk küll sedasama suhkrut müüti siis Saksamaal sigade toiduks 2 rubla puud!

Ja just selles suhkru maksustamise poliitikas avaldubki teine seadusepärasmus: mida majandus- ja kultuurlikum on maa — seda rängemad maksukoormatise lasuvad siseturul suhkrul.

Suhkru maksustamine pro 100 kilo:

M a a	Dollarit	M a a	Dollarit
Itaalia	20,95	Poolamaa	4,31
Holland	10,72	Eesti	3,34
Lõunaslaavia	8,80	Austria	3,24
Norra	8,00	Suurbritannia	2,75
Türgimaa	7,12	Saksamaa	2,50
Hispaania	7,28	Rumeenia	2,43
Bulgaaria	5,98	Belgia	1,17
Čehhoslovakkia	5,45	Rootsimaa	1,11
Prantsusmaa	4,88		

Eesti siseturu suhkur polegi nii vaba, nagu ehk võis arvata. Temal lasub tubli toll 12,41 senti pro kilo. Uue korralduse järgi kerkib see 15 senti pro kilo „jümmarguse arvuni,“ nagu majandusministeeriumi ringidest ainsa argumentina on toodud ette!

Loomulik, et turu rõhuv meeleolu vahetumalt ka suhkrutööstuses endas kajastub vastu. Seisukorda aitab pehmenada vaid see asjaolu, et suhkrutööstused kõikjal on omandanud suur-tööstuse kuju, mille taga asuvad võimsad kapitalistid ja mõjurikkad ringkonnad — teiseks on ka riiklik võim ja tema käsutuses olev aparaat nii või teisiti suhkrutööstusele kõikjal vastu tulnud.

Missuguseis tingimuis suhkrutööstused paaril viimasel aastal olid pidanud tegutsema, näitab nende ettevõtete aktsiate vönkumise indeks näiteks Saksamaal, nagu see ilmus Berliner Tageblatti majanduslikus osas:

(Vaata tabel lhk. 387 ülal.)

Tähendab 1927. ja 1930. tegevusaastate intervallis on 5 tähtsamat Saksamaa suhkrutööstust oma aktsiate väärtusest 50% kaotanud. Ka teistes maades võime panna tähele sama nähtust. Sellest siis on ka mõistetav see visadus, millega Rahvasteliidu ümber koondunud organisatsioonid püüavad olukorra lahendamiseks leituda enam-vähem vastuvöetavat teed.

Aktsiate grupp	Figureerivate aktsiate omanikkude arv	keskmine kurs					
		29-IV-27	26-XII-28	27-XII-29	30-V-0	6-VI-30	13-VI-30
Suhkruvabrikud	5	144,4	92,9	72,6	78,4	76,7	75,3

Teiselt poolt aga mõjuvad need aeg-ajalt silmapiirile ilmuvad projektid juba nii-kui-nii otse haiglase tundelikkusega närvierivale publikule, muutes teda veelgi tagasihoidlikumaks oma nõudmisel.

Ühes vastavas vaimus koostatud projektis soovitatakse valitseva suhkrukriisi radikaalseks lahendamiseks kokkulepet, mille alusel kõik liidu liikmed suhkrukauba pealt siseturul kõik maksukoormatise ära kaotaksid, ehk minimaalseteni alla kruviksid. Seetõttu avaneks siis lootusetult lattu seisma jäänud tagavaradele mõõtmatu turg rahvaste laiemate masside sekka ja vahakord nõudmise ja pakkumise vahel oleks üle-öö tasakaalustatud.

See kava pole uus. Teda on ennegi aastakümnete eest soovitatud ja kellelgi pole midagi olulist tuua vastu.

Kõik keerleb aga küsimuse ümber, kuid võrd võimaldaksid üksikute riikide eelarved ja kassad sellise ülitähtsa sissetuleku, nagu suhkru aktsiid, ootamata ärajäämist, järgnevat valuuta raskusi — teiselt poolt aga tuleb arvestada kõikvõimsate suhkrutööstuse magnaatide seisukohadega. Riigikassade suhtes on igatahes kindel, et tarviduse suurenemine minimaalse maksustuse juures platsi kuhjaga kinni maksab, kui seda jaksab suur maksustus minimaalse tarvituse juures.

Et kõik lootused produtseerivate maade vabatahtlikule kokkuleppele paratamata hukuvad, siis näib sel projektil olevat ainsam reaalne alus. Ka Brüsseli 1902. a. konventsiooni uuendamise probleem on korduvalt asjaomastes ringides sõelumise all olnud, kuid niikaua kui üksikud riigid oma suhkrukasvatuse tegelikult toetamast ja soodustamast ei loobu — pole suuri väljavaateid tema ellukutsumiseks.

Vastuoksaks näivad need kalduvused aina kõvenevat. Inglismaa näiteks tuntud vabakaubandus- ja tööstusriigina — on ikka kasvava kriisi mõjutustel tõsiselt astumas samme oma põllumajanduse tegevusharude elustamise poole. Suuri summasid kulutatakse (1929. a. 1.280.500 naela) talude ostmise, maaparanduste ja teiste tööde peale. Vastava kutsehariduse levitamiseks 585.000 n. Kõigi jõupingutuste kaasmõjutusil tõusis suhkrukehaste arv 1914. a. veel 3 teh., 19.000 t. toodanguga — 1929. a. ca. 19 peale, mille produktioon vastavalt 190.000 t. välja teeb.

1930. a. loodetakse produktiooni 36% eelmise aastaga võrreldes tõsta.

Ikka enam kasvab tendents luua emamaast ja dominioonidest omaette majanduslik tervik, mis tollimüüri oleks eraldatud muust maailmast, Teine kontragent, Põhja-Ameerika Ühendriigid, olles tänini Euroopa ja troopika suhkru peatarvitajaks, on vast president Hooveri poolt allakirjutatud kaitsetolli seadustega — intensiivselt alustanud suhkrukampaaniat.

Ta suhkru pearajoonid võimaldavad: Louisiana 207.000 t., Havai — 950.000 t. ja Filipiinid — 750.000 t. suhkru aastast.

Domineeriv Kuuba suhkrutööstus on nii-kui-nii poliitiliselt ja finantsiliselt sattunud Ameerika huvide piirkonda.

Loomulikult ei anna Euroopa peedisuhkur võistluses olemise eest nii kergesti alla, kasutades selles rivaliseerimises kogu tehnika ja edeneva teaduse kaasabi. Mitte kaua oli näiteks suhkrupeedi keskmine suhkruprotsent 17—18% — nüüd aga töötavad Tšehhoslovakkia suhkrukehased peetidega, mille suhkru sisaldus on 20,8—21,0% vahel. Üldise agronoomilise edu tagajärjel võimaldub saada hektaarilt 315—336 dz. peete, ehk arvestades nimetatud suhkru % ca. 67,8—72,5 dz. suhkru*). Teiselt poolt töötab pilliroosuhkur sama palavalt oma positsioonide kindlustamise kallal: on kultiveeritud rida uusi ja tulukamaid sorte, suhkru väljaandega kuni 15%.

Tavaliselt võimaldas näiteks Jaava 1928. a. 1,312 kv. pilliroogu ehk 12,00% suhkru juures väljaannuse juures 154,0 kv. toorsuhkrut pro hektaar. 1929. a. saak oli 1,233 kv. pilliroogu ehk 12,49% suhkruannuse juures 159,1 kvintalit toorsuhkrut. Ka on leitud häid kaitseabinõusid kahjurite vastu, nagu cercospora jne.

Osaliselt aetuna põllumajanduses valitsevast kriisist on ka meie ligemad naabrid hakanud endile kodumaalisi suhkrutööstusi asutama. Soomes töötab juba pikemat aega Salo suhkrukehase, põhikapitaliga vist ca. 5 milj. Smk. Igatahes on nende ridade kirjutaja muljete järgi Soome Salo suhkruvabrik Põhjalahe ligiduses huvitavaim katse suhkrupeedi aklimatiseerumise mõttes meie põhjamaises kliimas — millise majan-

*) Zeitschrift Zucker Ind. Čech. Rp. Bd. 11, 1930.

dustulundusega — see on teine küsimus. Lõuna-poolse naabri, Läti, juures on valulapseks saanud tuntud Miitavi suhrutehas, mida veel hoitakse tolli ja „vabade krediitide“ poliitika abil.

Et raffineerimiseks küllalt oma toorsuhkrust ei jatku, lubatakse valjast vedada sisse toorsuhkrut vahekorraga 2,5 kilo sisseveetavale suhkrule 1 kilo kodumaa oma. Üldiselt on Lätis 1700 ha suhkrupeetide all, 1930. a. kavatakse tõsta 2500 ha.

Meil, Eestis, puudub omaette suhkrutööstus ja seetõttu on meie kaubaturg olnud areeniks,

kus algusest on löödud kibedaid lahinguid tema valdamise pärast. Et aastane tarvitus tõusis 1929. a. 27.330 tonnini, siis juba maksab hakata murdma piike.

Sellest heitlusest annavad kujuka ülevaate börsikomitee bulletäänid hindade liikumise ja esitatud pakkumiste võnkumiste alusel. 1927. a. lõpul konkureerisid omavahel Saksa, Inglise, Jaava- siis Čehhoslovakkia ja Poola suhkur. Hinnad olid veel tugevad 45—41 kr. pro 100 kilo. Sissevedu 22.000 t. ümber.

1927. a.

M a a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Saksamaa									—	43,2	40,5	40,8
Inglismaa									45,9	—	—	—
Jaava									43,8	42	—	—
Čehhoslovakkia									—	—	41,1	42,0
Nõukogude Liit									—	—	—	—
Poolamaa									45,3	—	40,5	40,8
Ameerika									—	—	—	—

Järgneval 1928. a. alustab Čehhoslovakkia sihikindlat invasiooni, mis Poola, siis ka Jaava kaasa kisub. Septembris, oktoobris ja novemb-

ris on tervelt viis võistlejat platsis. Siit peale taganeb Jaava lõplikult. Hinnad laskuvad vahetumalt. Üldsissevedu ca. 25.000 t.

1928. a.

M a a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Saksamaa	41,1	—	—	—	—	—	—	—	—	38,7	36,6	—
Inglismaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39,1	37,2	35,7
Jaava	—	—	—	39,6	—	38,1	38,1	37,8	38,1	—	—	—
Čehhoslovakkia	42,8	41	40,5	41,1	40,5	39,6	39,3	39,3	39,4	39,1	37,2	35,7
Venemaa	—	—	—	—	—	—	—	—	38,7	38,4	36,8	—
Poolamaa	41	41	39,9	40,5	39,9	39	38,7	38,7	38,9	38,7	36,6	35,2
Ameerika	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1929. a. alul esinevad pakkumistega Inglise, Čehhoslovakkia ja Poolamaa. Märtsi- ja aprillikuus paranevad hinnad raskete jääolude tõttu

tunduvalt, kuid juba mais algab ägedam võistlus. Endisele on juure tulnud Nõukogude Liidu suhkur. Siit peale väheneb pinevus.

Suhkruhindade võnkumine ja võistlus Eesti turu pärast 1929. a.

M a a	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Saksamaa	—	—	—	36,50	35 — 34,5	33 — 32,5	33 — 35	—	—	—	—	—
Inglismaa	35,4	—	—	—	36 — 35,5	34 — 33,5	34 — 34,5	—	—	—	35,5	—
Čehhoslovakkia	35,4	35,3 — 35,5	42,6	—	—	34 — 33,5	34 — 35	36 — 35,75	—	—	—	34 — 33,5
Venemaa	—	—	38 — 39	38,7 — 35,5	34 — 33,5	33 — 33,5	34	35 — 35,5	—	—	—	—
Poolamaa	35,1	34,8 — 35,0	42	40,0 — 36	34,5 — 34,4	33 — 32,5	33 — 34,5	35 — 34,75	34 — 34,25	34,25 — 34,5	34,2 — 34,5	33 — 33,7
Ameerika	—	—	—	37	—	—	—	—	—	—	—	—

1930. a. I poolal figureerivad vaid Čehhoslovakkia ja Poolamaa, kusjuures on otsustav ülekaal viimase pool.

Suhkruhindade võnkumine (suurmüük) 1930. a.

M a a	Jaanuar		Veebruar		Märts		Aprill		Mai		Juuni		Juuli	
	I	XV	I	XV	I	XV	I	XV	I	XV	I	XV	I	XV
Saksamaa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inglismaa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Čehhoslovakkia .	32,5	—	32,0	32,0	—	—	30,50	—	30,50	—	—	—	31,5	—
Venemaa . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Poolamaa . . .	32,5	—	31,25—31,5	30,5—31,0	—	—	29,50	—	29,50	—	28,25	—	28,5	28,50
Ameerika . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Kui aga käsitada impordeeritava suhkru päritolu andmeid, siis nähtub, et 1929. a. impordeeriti:

Poolast	20.290 tonni
Nõukogude Liidust	3.295 „
Čehhoslovakkias	2.215 „
Saksamaalt	1040 „
Inglismaalt	425 „

Kolme esimesega on meie kaubandusbilanss alati olnud passiivne ja jääb selleks ka vist tulevikus. Kaasajal aga maksab välissuhteis: kuhu tahad müüa, sealt pead ka ostma. Ei tahaks uskuda, et vabakaubanduse viimses kantsis, Inglismaal, tollimüüristiku pooldajad võimu omandaksid. Liig võõras on see inglase iseloomule. Iga tahes caveat consules.

Arthur Kümmel.

Tartu Kaupmeeste Ühisus.

11. a. tegevuse ülevaade.

Suvel 1919. aastal astus kokku grupp vanemaid Tartu kaupmehi ja nimelt Jaan Hermann, Gustav Roht, Jaan Adamson, Richard Brett, Voldemar Raudsepp, Johann Kuhhi, Johann Raudsepp ja Jüri Kurrikoff, et asutada organisatsioon, milleks oli tekkinud tungiv vajadus — Tartu Kaupmeeste Ühisus — tegevuspiirkonnaga — Tartu linn ja maakond. Ühisuse sihiks seati: ühendada kõik Tartu linna- ja maakaupmehed ja edendada ärilist tegevust Eestis, tõsta oma liikmete üldist ja kutselist haridust, neile võimaldada juriidilist ja ainelist abi, olla abiks kaupade ja laenu saamisel, kaitsta ja selgitada nende ameti kasusid ja olukorda.

Selleks valiti vastav toimikond, kes töötas välja põhikirja, mis on registreeritud Tartu-Võru rahukogu registreerimisosakonna otsuse põhjal 1. augustist 1919. a. ja ühisuste registrisse kantud nr. 32. all 5. augustil 1919. a. 28. oktoobril 1919. a. peetud peakoosolekul võeti registreeritud põhikiri vastu ühel häälel ja valiti ka ühisuse juhatuse. Tegevust alustas ühisus juba 9. augustil 1919. a., mil valiti ajutine juhatuse, mis moodustati järgmiselt: esimees J. Adamson, kirjatometaja J. Hermann ja laekur J. Kurrikoff.

Esimesed juhatuse koosolekud kulusid peaaegu täielikult organisatsiooni jooksvate asjade ajamiseks, nagu sisseastumise- ja liikmemaksu

kindlaksmääramine, tarviliste plankide ja muude trükitööde tellimine, uute liikmete vastuvõtmine, volitused jne. Esimesel juhatuse koosolekul valiti ka saadikud Tallinna Eesti Kaupmeeste kongressile.

Esimestel aastatel kandis ühisus rohkem majanduslikku iseloomu, ostes ühiselt kaupu, mis jaotati liikmete vahel. See oli tingitud sõja-aegsest olukorrast, sest et paljusid kaupu ei olnud tol korral vabamüügil üldse saada ja nende sissetoomiseks tuli vastavate valitsuste juures astuda samme, mis aga üksikule kaupmehele tegi tunduvalt raskusi.

Viimastel aastatel on ühisus muutunud rohkem kutseliseks, seltskondlikuks organisatsiooniks, seda muidugi mõista muutunud olukorra tõttu. Oma esimesel tegevusaastal astus ühisus kohe Üleriikliku Kaupmeeste Liidu liikmeks, kellele ta veel praegu on tihedas kontaktis. Liikmete ühisel vastutusel sai ühisus 1919. a. sügisel Eesti Pangast laenu Mk. 500.000.—, missugust summat tegevuskapitalina kaupade ostmiseks kasutati. Peaasjalikult osteti kaupu, milliseid ei olnud turul vabamüügil, ja nimelt toiduainetest: soola, suhkru, riisi jne., millised tuli tellida tootlusministeeriumi käest, samuti ka riidet, niiti ja pudukaupa. Kuna kaupade läbikäik ühisusel oli elav ja kulude katteks ühisuse heaks oli nähtud ette väike vahetalituse %, siis jäi

Tartu Kaupmeeste Ühisuse asutajad.

Istuvad (pahemalt paremale): G. Roht, J. Kuhhi, J. Raudsepp.

Seisavad (pahemalt paremale): J. Adamson, V. Raudsepp, J. Hermann ja J. Kurrikoff (†).

tegevusaasta lõpul järele teatud kasu, millest osa annetati heategevaks otstarbeks, Tartu linna kehvemaile elanikele ja Eesti Tütarlaste Gümnaasiumile toetuseks.

Peale kaubanduslike operatsioonide tegutses ühisus ka, nagu praegugi veel, oma liikmete ühises huvides ja astus välja tarviduse järgi nende huvide kaitseks. Nii saadeti puhtakasumaksu komisjonidesse maksuinspektorite juure ühisuse esindajaina oma liikmeid, astuti samme tarviliste muudatuste ja paranduste tegemiseks raudtee kaubajaamas, korraldustes kandekauplemise asjas töötas ühisus kaasa, võeti seisukoht toitlusministeeriumi määruse kohta soola ja suhkru vabamüügi keelu asjus jne.

Kutsehuvilised küsimused on jäänud ühisuse tegevuskavasse tänini, kuna ühine kaupade tellimine on nüüd jäänud ära, sest et selleks enam ei ole tarvidust, on ju nüüd kaupade vaba sissevedu ja valuutaga kauplemine takistusteta lubatud, mis aga tol korral oli võimalik ainult vastavate ministeeriumide lubadega. Seepärast oli

ka alul uuel organisatsioonil rohkesti tööd ja tuldi sageli kaks korda nädalas kokku (juhatuse koosolekuile), kus valiti esindajad riigi- ja omavalitsusasutustesse, kui kaupmeeskonnal oli tarvis avaldada oma soove ja arvamisi.

Palju Kaupmeeste Ühisuse ülesandeid on võtnud nüüd Kaubandus-tööstuskoda enda peale. Oleks ehk liigne ja viiks liig pikale peatuda siin lähemalt, üksikasjalisemalt, ühisuse tegevusel harutatud ja lahendatud küsimuste juures. Olgu seepärast ainult tähendatud, et suur hulk Tartu Kaupmeeste Ühisuse poolt alustatud tööd jätkab nüüd Kaubandus-tööstuskoda.

Et saada väikese ülevaatliku pildi ühisuse tööst ja tegevusest toome siin veel mõned statistilised andmed. Möödunud üheteistkümneme tegevusaasta jooksul on ühisus üldse ära pidanud 356 juhatuse koosolekut ja 17 peakoosolekut. Juhatuse koosolekuil on harutatud üle 1100 küsimuse. Kui arvata läbisegi üks tund iga koosoleku kohta, siis on tehtud üldisuse heaks umbes kaks kuud vahetpidamata tööd. Kaheksa töö-

Tartu Kaupmeeste Ühisuse juhatus. .

kat kaupmeest astusid kokku, asutasid ühisuse, mille pere praegu on umbes 130-liikmeline, nii siis 16-kordselt kasvanud. Asutajaist liikmeist on peale Jüri Kurrikoffi veel kõik elavate hulgas ja ka praegugi ühisuse liikmed. Möödunud aastal kavatses ühisus pidulikult mälestada ühi-

suse 10-aastast tegevust, kuid pidades silmas majanduslikult rasket aega loobuti aastapäeva pühitsemisest. Soovime ja loodame, et Tartu Kaupmeeste Ühisus veel kaua tegutseb koos ja käsi-käes Kaubandus-tööstuskojaga meie kodumaa majanduselu üldhuvides.

Kaubandus-tööstuskoja Teataja kirjavahetus.

Tööstusmaksu asjus valdade heaks.

Küsimus: Kas on need tööstuslikud ettevõtted, kes valla piirides töötavad, aga tööstustunnistust pole lunastanud, kohustatud valla heaks tööstusmaksu maksma?

Väiketööstur.

Vastus: Küsimus on vaieldav. Riigikohtu administratiivosakond on seletanud (Adm. t. nr. 334 I/27), et tööstusmaksu valdade heaks võib

võtta küll ka siis, kui ettevõttel äritunnistus ei olnud lunastatud, selle lunastamine aga ettevõttele oli kohustuslik. Sellest tuleb järeldada, et need ettevõtted, kes oma iseloomu poolest kohustatud on äritunnistusi (tööstustunnistusi) lunastama, ka tööstusmaksu alla kuuluvad, kuna aga need ettevõtted, kes sellest kohustusest on vabad, vabanevad ka tööstusmaksu kohustusest.

Kui riigikohus püsib sel seisukohal edasi, siis peaksid vabad olema kõik need väikesed tööstusettevõtted, millised on vabastatud 25. mai 1928. a. nr. 256 seaduse § 453 p. 34 äritunnistuse

lunastamisest. Muidugi ei vabasta tootumak-
sust veel üksi see asjaolu, et äritunnistus mõne-
sugusel põhjusel (kas või kogemata) on jäänud
lunastamata; ettevõtte oma iseloomult peab olema

sarnane, milline üldse ei vaja tööstustunnistust,
järelkult — ja tõlgitsedes ülemal ette toodud riigikohtu seletust, ei saaks teda siis ka maksu alla kuuluvaks tööstuseks tunnistada. R. B.

Teadaanne meremeestele,

antud välja veeteede valitsuse tulebornideametist.

Nr. 20. Tuleval talvel sünnib Eesti jääteadete andmine järgmiselt:

I. Sädetelegraafi teel, Haapsalu raadiojaama kaudu (ESA), laine pikkus 3500 meetrit, kustumata) kell 1140 Eesti aja järgi, mis Greenwichi ajast kaks tundi on ees. Teated sisaldavad sama päeva hommikul vaadeldud jääolusid. Jääteated antakse edasi šifreeritud kujul. Šifri kava: 4 peagrupperi, igal peagrupperil on 3 alamgruppi alljärgnevas kindlas järjekorras:

Pea-grupid	Alam-grupid	Vaatluse piirkond
AA.	I.	Sõrve SO Sõrve SW Filsand
	II.	Ristna SW Ristna NW Ristna NO
	III.	Tahkona NW Tahkona NO Osmussaar SW
BB.	I.	Osmussaar NW Osmussaar NO Pakri NW
	II.	Pakri NO Suurop NW Suurop NO
	III.	Naissaar NW Naissaar NO Naissaar SO
CC.	I.	Tallinna reid Kokskär NW Kokskär NO
	II.	Ekholm NW Ekholm NO Stenskär SW
	III.	Stenskär NW Stenskär NO Narva reid

Pea-grupid	Alam-grupid	Vaatluse piirkond
DD.	I.	Pärnu reid Kihno SO Kihno SW
	II.	Kihno NW Paternoster SO Paternoster NO
	III.	Raugi Vorms SW Vorms NW

Täieline jääteate kava oleks: Estonian ice-report AA ikikik ikikik ikikik BB ikikik ikikik ikikik CC ikikik ikikik ikikik DD ikikik ikikik ikikik, milles tähed i ja k asendatakse numbritega 0—9 või tähega X.

Vastav number i asemel tähendab jääolusid järgmise tabeli järgi:

J = jääolud

- 0 = jääd ei ole
- 1 = lahtine jääsupp ja noor jää
- 2 = kinnine jää
- 3 = ajujää
- 4 = kokkusurutud jääsupp või rüsiääribad
- 5 = lahtine veekanal ranna äärt mööda
- 6 = tugev kinnine jää
- 7 = tugev ajujää
- 8 = rüsiää
- 9 = jääsurumine
- X = teadmata

Vastav number „k“ asemel tähendab laevasõidu võimalusi järgmise tabeli järgi:

K = laevasõidu võimalused.

- 0 = laevasõit vaba
- 1 = laevasõit aurikuile võimalik, purjekaile raskendatud
- 2 = laevasõit nõrkadele aurikuile raske, purjekaile võimatu
- 3 = laevasõit võimalik ainult tugevaile aurikuile, tugevate masinatega
- 4 = laevasõit võimalik aurikuile, mis eriti sõiduks on ehitatud

- 5 = laevasõit sünnib jäälohkuja abil
 6 = sõidutee jää sees on olemas
 7 = laevasõit ajutiselt võimatu
 8 = laevasõit lõppenud
 9 = laevasõidu võimalusel paksu ilma tõttu teadmata
 X = teadmata

Täieliku jäätelegrammi asemel võib lühendatud raadio saata järgmisil juhtumel:

a) kui mõnel peagrupil kõigis kohtades on ühesugused jää- ja laevasõiduolud, siis antakse selle peagrupi kohta ainult selle märktähed ja kaks vastavat numbrit, mis jää- ja laevasõidulolusid terve peagrupi jaoks iseloomustavad; näiteks AA 34 ehk DD 68;

b) kui mitmel peagrupil on kõigis kohis ühesugused jää- ja laevasõiduolud, siis antakse vastavate peagruppide märktähed ja kaks iseloomustavat numbrit, näiteks: AA BB CC OO;

c) kui mõne terve peagrupi jaoks ei ole põhjust anda telegraafilisi teateid, jäetakse see peagrupp hoopis välja.

Märkus. Kui mõne terve peagrupi kohta teated puuduvad, ei või seda peagrupi jätta välja, vaid telegrafeeritakse vastavalt punkt „a“-le, näiteks BB XX.

II. Raadiotelefoni teel Tallinna ringhäälingu kaudu, lainepikkus 401 meetrit, kell 0800, kell

1330 ja kell 1800 Eesti aja järgi, mis Greenwichi ajast kaks tundi ees.

Jäateated raadiotelefoni teel antakse lahtise tekstiga eesti, saksa ja inglise keeles.

Kell 0800 korratakse eelmise päeva õhtused jääteated täiendatud või öö jooksul saadud teadetega; kell 1330 antakse sama päeva hommikul sissetulnud jääteated rannajaamadelt ja jäälohkujail; kell 1800 antakse sama päeva õhtul saadud jääteated rannajaamult ja jäälohkujail.

Raadiotelefoni teel edasiantavate teated sisaldavad 1) andmeid jääolude ja ilmastiku üle Eesti vetes, piirkondadel Ristna-Tallinn (A), Kokskär-Narva-Jõesuu (B) ja Ruhno-Pärnu (C);

2) andmeid jäämurjate tegevuse ja nendelt abiandmise üle, 3) muid tähtsamaid teateid ja hoiatusi navigatsiooni alal;

4) maksvaid jääteadete signaale signaaljaamadele.

Märkus. Esialgu hommikune jääteade jääb ära, kuni jääolud muutuvad raskemaks.

Nr. 21. Tahkona tuletornist 67° 5,8 miili kaugusel (laius 59° 7' 42" N ja pikkus 22° 45' 30" 0) põhjas oleva laeva vrakilt on mastid ära võetud ja risttooder kaotatud. Sügavus vraki peal 15 meetrit.

Vaata teadaanne nr. 15/41 — 1928.

Ärideregister juulikuul teisel poolel.

Registreeritud firmad:

- Schliom Abeshaus, Tallinn, kaubanduskontor.
- Alide Ader, Tallinn, puuviljakauplus.
- Ida Alto Saar, Tallinn-Koppel, toiduainetekauplus.
- Vilhelmine Alver, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Amanda Anniko, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Otto Aron, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Theodor Avendt, Tallinn, trükikoda.
- Helmi Bebbler, Tallinn, juuksetööstus.
- August Bermann, Tallinn, puuhoov.
- Aleksander Binnerdorf, Tallinn, kingsepatarbeasjade- ja rauakauplus.
- Tiina Braks, Tallinn, toiduainetekauplus; prokurist Liisa Lindeberg.
- Theodor Büttner, Tallinn, kudumistööstus.
- Edaurd Donald, Tallinn, mööbliäri ja sadulsepatööstus.
- Ida Eichelmann, Tallinn, kübaraäri.
- Marie Eringas, Tallinn, leivatööstus.

- Pauline Erm, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Elvine Esman, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Elvine Evarlov, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Jaan Falkenberg, Pärnu, kalaekspordäri.
- Aleksei Filatov, Tallinn, toiduainetekauplus; prokurist Klavdja Kangro.
- Helmuth Fried, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Gustav Freimann, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Georg-Theodor Freymann, Tallinn, rohu- ja värvikauplus.
- Helmuth Fried, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Samuel Goldberg, Tallinn, saapakauplus.
- Meinhard Gras, Tallinn, saapakauplus.
- Liisa Grauberg, Tallinn, lihakauplus.
- Rosalie Gärtner, Tallinn, toiduainetekauplus.
- Erna Hallik, Tallinn, juukselõikamisäri.
- Luise Hansen, Tallinn, heina- ja kaerakauplus.

31. Hirsch Harchat, Tallinn, pudukauplus.
32. Karl Hausvalter, Tallinn, välisfirmade esindused (koloniaalkaubad).
33. Felix Helgesen, Tallinn, agent (koloniaalkaupade esindused).
34. Eugen Henningson, Tallinn, agentuur-komisjoniäri.
35. Konstantin Hiir, Tallinn, kellasepaäri.
36. Johannes Hiob, Tallinn, toiduainetekauplus.
37. Johannes Immer, Tallinn, juukselõikamisäri.
38. Elli Isok, Tallinn, toiduainete- ja piima-kauplus.
39. J. Jaanson & Ko, Tallinn, „Firestone“ autokummide esindus. Täisühing, täisosanikud Jaan Jaanson, Gustav Virma ja Edmund Schiffer; osakapital Kr. 1.500.—.
40. Johannes Jaar, Tallinn, lihakauplus.
41. Martin Johannson, Tallinn, veoäri.
42. Hans Jänes, Tallinn, lihakauplus.
43. Marie Jänes, Tallinn, pruugitud mööbli- ja raudasjadekauplus.
44. Melanie Jõks, Tallinn, põletispuude müük.
45. Paul Kaarik, Nõmme, toiduainetekauplus.
46. Kristjan Kelt, Tartu, toiduainete- ja piima-kauplus.
47. Sergei Kobleev, Tallinn, toiduainete-kauplus.
48. August Laan, Tallinn, toiduainetekauplus.
49. Anna Lepp, Võru, liha- ja lihasaaduste-kauplus.
50. Flfriede Lossmann ja Ko, Tartu, maitseainetetööstus. Täisühing. Täisosanikud Flfriede Lossmann ja Adalbert Tennus; osakapital Kr. 250.—.
51. Moeäri „Erarsi“ Erika Luksep, Tallinn, moe- ja kübaraäri.
52. Erich Luther, Tallinn, esindus ja agentuur (kummikaupade alal).
53. Laevasõidu Aktsiaselts „Merilaid ja Ko“, Tallinn, kauba vedu.
54. August Murd, Rakvere, toiduainetekauplus.
55. Eduard Palk, Tallinn, toiduainetekauplus.
56. Nikolai Sautin, Tallinn, õllepood.
57. Aleksander Tombach, Tartu, kondiitri- ja pagariäri. Prokurist Hans Pöder.
58. Juuli Thomson, Piirsalu v., teemaja.
59. Arnold Treier, Tallinn, lihakauplus.
60. August Tünder, Tartu, õömaja „Oudova“ ja sissesõiduhuov.
61. Kristjan Uggur, Tallinn, graafikatööstuse tarvete äri.
62. Martha Uustalu, Rakvere, pudu- ja pesu-kauplus.
63. Teadete- ja detektiivbüroo Johannes Valkenklau, Tallinn.
- Registreeritud muudatused:**
1. Aiavilja- ja konservitööstus Eva Behri pärijad, Tallinn, surma läbi lahkunud prokuristi Leopold Haecks'i asemele volitatud Carl E. Behrens 29. juulil 1930. a.
2. Marie Berg, Tallinn, ettevõtte muudetud täisühinguks 12. mail 1930. a. Juulie Devid'i juureastumisega; osakapital Kr. 1.000.—. Firma kõlab edaspidi: „Vorsti- ja konservi-kauplus Marie Berg ja Juulie Devid“.
3. Voldemar Born, Tallinn, toiduainetekauplus, äri üle läinud omaniku surmaga 7. veebruaril 1929. a. kadunu abikaasale Liisa Born'ile, kes seal ainuomanikuna firma all „Liisa Born“ kaupleb.
4. Karl Busch, Tallinn, pudukauplus. Äri üle läinud 1. jaanuaril 1930. a. Anna Busch'ile, kelle nime ka firmaks tarvitatakse.
5. Frieda Dobrova, Tallinn, toiduainete-kauplus. Firma enne Frieda Juur, abielludes perekonnanimeks „Dobrova“.
6. A. Eltermann ja Ko, Tallinn, täisosanikud Anton ja Karl Tiidolepp lahkunud 1. jaanuarist 1930. a., kuna äritegevust jätkab ainuisikliku ettevõtjana Anna Eltermann firma all: Anna Eltermann „Balti“ restoraan.
7. Trükikoda „Erk“ V. Eriks ja V. Redschenkoff, Tallinn, täisosanik Vladimir Redschenkoff ühingu tagasi astunud 1929. a., mis ajast peab äri ainuisikliku ettevõtjana Villem Eriks firma all: Trükikoda „Erk“ V. Eriks.
8. Jetta Fallstein, Tallinn, ettevõtte üle annud oma pojale Salomon Fallstein'ile 1928. a., kes prokuura on annud Viktor Brevern'ile. Firma kõlab edaspidi „Salomon Fallstein“.
9. Friedrich Hausen, Tallinn, omaniku surma läbi 1. jaanuarist 1930. a. äri üle läinud kadunu abikaasale Emma Hausen'ile. Firma kõlab edaspidi: „Optika-, mehaanikakauplus ja töökoda E. Hausen“.
10. F. Hoppe, Tubakavabrik „Sultan Floor“, Tartu, ainuomanikuks tagasi Friedrich Hoppe, arvates 1. jaanuarist 1930. a., mil lõppes Leo Ginizisky'ga sõlmitud rendilepingu tähtaeg.
11. A.-S. „Laferrme“, Tallinn, juhatusesst lahkunud Konrad Mauritz, vabanenud koht jäänud vakantseks.
12. Johannes Metsapa, kompveki- ja šokolaaditööstus „Edu“, Tallinn, äri üle antud usaldusühingule A. Ventsel & Ko, kus

- täisosanikuks on Alfred Ventsel; osakapital Kr. 4000.—.
13. Osaühisus „Mootor“, Tallinn, uue juhatusliikme kohale valitud Edmund Schiffer.
 14. Ernst Neumann, Tõrva, avanud harukauplusena veel ühe talurahvakaupluse.
 15. Ivan Noot, Laimjala v., avanud segakaupluse harukaupluse Muhu-Suures vallas.
 16. Sindi Kalevivabriku Ühisus end. Vöhrmann ja Poeg, Tallinn, prokuura antud Ernst Bang'ile.
 17. Tallinna Aktsia Pank, Tallinn, juhatusest lahkunud Axel Rahden'i asemele valitud endine prokurist Rudolf Lugenberg. Prokuristideks määratud 3. juulil s. a. Aleksander Martinson ja Eduard Schmidt.
 18. Tartumaa Pank, Tartu, juhatuse liige Adalbert Kurruk lahkunud 19. juulil s. a.
- Tegevuse lõpetamine registreeritud:**
1. Hans Esko, Tallinn, toiduainetekauplus.
 2. Johannes Feldmann, Tallinn, toiduainetekauplus.
 3. Ginda Harchat, Tallinn, pudukauplus.
 4. Ida Jänes, Tallinn, lihakauplus.
 5. Natalie Kobleeva, Tallinn, toiduainetekauplus.
 6. Mathilde Laan-Pahomoff, Tallinn, söögimaja.
 7. Liisa Lindeberg, Tallinn, toiduainetekauplus.
 8. U.-Ü. E. Lukjanov ja Ko, Narva, tubakasaadustekauplus.
 9. Andrei Martinson, Pärnu, toiduainetekauplus.
 10. Richard Mathiessen, sissesõiduhuov numbritega „Oudova“, Tartu.
 11. Jakob Piip, Tallinn, valmisriieteäri.
 12. Pikkerd ja Schultz, ühisus „Pioneer“, Tallinn, masinarihmade, kummikaupade ja villatööstustarvete äri.
 13. Alide Rehemaa „Tervis“, Tartu, limonaaditööstus.
 14. Aleksander Saar, Rakvere, toiduainetekauplus.
 15. Ditrich-Theodor Saarens, limonaaditööstus „Tervis“, Keila al.
 16. Hildegard Savi, Tartu, toiduainetekauplus.
 17. O.-ü. „Suster ja Ko“, Orajõe-Kabli, vilja, villa- ja puutööstus.
 18. Marie Tamberg, Tallinn, toiduainetekauplus.
 19. Tscherezensky Redtschenkov, Tallinn, õllepood.
 20. „A. V. Verncke“, Viljandi, põllutööriistade, masinate ja autode esindus ja koloniaal- ja manufaktuurkauplus.
 21. Karl Viiberg, Tallinn, pruugitud asjade kauplus.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismailt.

Kuidas mujal vaadatakse võistlusele riigi- ja eratööstuse vahel.

„Rigaer Wirtschafts-Zeitung“ist“ nr. 11 loeme: Poola ministrite nõukogu majanduskomitee viimisel istungil otsustati riiklikele ettevõttele keelata ära võtta vastu eratellimisi. Ka keeldi ära neile avada uusi tegevusalasid, kui eravabrikud neidsamu aineid valmistavad. Edasi otsustati uurida läbi kõik riigi ettevõtted, kas neid ei oleks võimalik likvideerida, ilma et riik seejuures saaks kahju.

Soomes on 10. apr. s. a. peale maksvad uued eeskirjad riigi tööde ja kauba hankimise asjus. Nende järgi tuleb kodumaa saadustele anda eesõigus, kui hind pole kallim üle 20% välismaa pakkumisest. Välismaalt riigiasutistele tulevate kaupade vedu peab sündima Soome laevadel. Tähtsamate tööde ja kaupade hankimise tingimused peab avalikkusele teatavaks tehtama.

Laevameestele hõlbustuseks.

Laevajuhid on välisvetes sageli raskes seisukorras, kuna nad ei tea vastava Eesti esindaja asukohta ja aadressi, kuhu juhtida sadamasse tulekul laevajuhil teadaanne konsulile.

Nüüd on välisministeeriumi poolt välja antud uued nimekirjad meie saadikute ja konsulite kohta välismaal ja laevaomanikele ning juhtidele tarvitamiseks müügile lastud, hinnaga 40 senti tükk. Raamatud on saadaval kaubandustööstuskoja laevasõidu sektsioonis.

Kavatsetud toll toore lina pealt.

1930. a. aprillikuu alul oli Prantsuse senatis vaidlus sisseveetoli maksmapaneku asjas seni tollivaba lina pealt. Senaator Cavillon andis aru selle vaidluse piirides nii Prantsuse kui ka Belgia linakasvatuse halvast seisukorrast. Ta juhtis tähelepanu linakasvatuse tähtsusele Prantsuse riiki

gis ja nõudis sisseveotolli maksmapanekut töötlemata ja toorelt töödeldud lina pealt. Ta toonitas, et Prantsuse tööstus on eksiteel, arvates, et odava Vene lina sissevedu temale muutub aja jooksul kasulikumaks. Venemaa olevat juba otsustanud ise arendada linatööstust, mis lähemal ajal võib muutuda tõsiseks võistlejaks Prantsuse tööstusele. Seepärast ei ole see mitte ainult Prantsuse põllumajanduse, vaid ka Prantsuse tööstuse huvides, et raskendataks Vene lina sissevedu Prantsusmaale.

Põllutöominister lisis senaator Cavillon'i ettekandele juure, et valitsus pooldab Cavillon'i arvamist, mistõttu ta on veendunud selles, et lähemal ajal võetakse ettepanud abinõud tarvitusele.

Takistused N. Vene metsavälja-veoks Am. Ühisriikidesse.

Rahvusvaheline Laevanduskonverents teatab ringkirjaliselt, et Ameerika ühisriikides maksmata pandud uue seaduse alusel keelatakse Arhangelist väljaveetud metsamaterjalide mahalaadimine ühisriikide sadamais sel põhjusel, et metsamaterjali ülestöötamiseks N. Venes kasutatakse vangide tööd, kuna aga sunnitööliste poolt valmistatud saaduste sissevedu ühisriikidesse selle seadusega on keelatud.

Arvesse võttes, et uus keeluseadus maksmata pandi alles hiljuti, on laevaomanikud, kelle laevad selle metsamaterjaliga prahitud, sattunud raskesse seisukorda. Laevanduskonverents on astunud läbirääkimistesse ühisriikide võimudega vastava muudatuse tegemiseks uues seaduses laevade suhtes, millised prahitud metsamaterjali veoks Arhangelist Ameerika sadamatesse.

Suurem ekspeditsioon Karame-rele ja Jenisei- ning Obijõe-le.

Nagu „Lloyd's Liste“ teatab, saadetakse käesoleval aastal suurem ekspeditsioon, umb. 50 aurulaeva, kandejõuga 3000 kuni 5000 tn., Kara, Jenisei ja Obi rajoonidesse kaubaveole, kokku umbes 200.000 tonni. Laevad on jaotatud 6 ossa, millest esimene osa asus teele juba 17. juulil, viimane aga 20. augusti ümber. Paljud laevad on rakendatud ringreisile, teised aga „timecharterile“.

Pooled ülemaalmimetatud laevadest võtavad laadungeid Inglismaalt, ülejäänud Belgiast, Hollandist ning Saksamaalt. Laadungiks on masinad, raud ja teras Siberi tehastele, kvebracho,

suhkur, kalakonservid ja teised kaubad. Tagasitulekul võtavad laevad peale saetud metsamaterjali, raudtee liipreid, lina, villa, nahku ja harjaseid. Metsamaterjal võetakse peale Igar-kast, Jenisei jõel.

Laevu saadavad kaks N.-Vene suuremat jää-lõhkujat „Lenin“ ja „Malõgin“ ja hüdroplaan, kes laevadele Põhja Jäämerel peavad abi andma.

Soome:

Kartuliturg on käesoleval aastal äärmiselt ebasoodus olnud Eesti kartuli sisseveoks. Mõned purjekad on seismud üle 3 kuu Helsingi sadamas ja ei saa laadungist lahti. Nüüd on turule toodud juba rohkel arvul Soome oma värsked kartuleid, neid müüakse juba 40 smk. hekto, suuremal arvul isegi 35 smk. hekto, s. o. 50 penni kg eest. Nii madalate värsked kartuli hindade juures loomulikult ei tarvitata söögiks enam läinud aasta saagi kartuleid ja viimasel ajal on seetõttu meie purjekailt kartuli müük veel raskemaks muutunud. Viimastel päevadel on ostetud sigadele à 15 smk. hekto, s. o. 20 soome penni kilost, sellest on makstud veel 10 penni kilost. Mitmed purjekad on sunnitud kahjuga laadungi ära andma.

Ratsionaliseerimine soome põllutöömashinate tööstuses. Tööstuse ratsionaliseerimise sihiga on soome tehased: Pietaraaren konepaja o/y. Pori konepaja o/y. ja Terijoen o/y. tehtaata asutanud valmistus- ja müügi-kartelli. Nüüdsest peale on vabrikute vahel täieline tööjaotus, iga tehas spetsialiseerib oma alal ja loobub artiklite valmistamisest, mis lepingu järgi kuulub teise tehase ülesandesse. Vastastikuse võistluse asemel algab nüüd sihikindel ühistöö.

Klaasitööstuse kartell. Juba kaemat aega on soome klaasitehaste vahel olnud tihe koostöö saaduste turustamisel.

Viimasel ajal ikka teravamaks muutuv välismaa võistlus on sundinud tehaseid seda koostööd veel kindlamale alusele rajama, on otsustatud asutada valmistus- ja müügi-kartell. Viimasesse kuuluvad Riihimäe, Kaukalahti, Karhula, Ittala, Viiala ja Nuutijärve klaasivabrikud. Kartell algab tegevust 1. septembrist k. a. Helsingi asutatakse ühine müügi-keskkohd ja alaline saaduste näitus. Majandusringkondades tevitatakse klaasitööstuse ratsionaliseerimist suure rahuldusega, kuna nüüd selle tööstusharu võistlusvõime tõuseb; ühtlasi avaneb ka vähemaile tehastele võimalus oma saadusi välismaale ekspordeerida.

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	29. VII	30. VII	31. VII	1. VIII	2. VIII	5. VIII	6. VIII	7. VIII	8. VIII	9. VIII	11. VIII
Frank . . .	123.77	123.74	123.80	123.80	123.81	123.83	123.85	123.81	123.79	128.81	123.84
Dollar . . .	4.8706	4.8690	4.8709	4.8719	4.8719	4.8721	4.8725	4.8712	4.8709	4.8711	4.8723
Rootsi kroon	18.102	18.098	18.10	18.10	18.105	18.103	18.107	18.103	18.106	18.106	18.1113
Daani kroon	18.157	18.156	18.157	18.16	18.158	18.162	18.163	18.163	18.162	18.163	18.165
Norra kroon	18.165	18.165	18.165	18.165	18.166	18.166	18.167	18.166	18.166	18.167	18.167
Saksa mark	20.378	20.376	20.377	20.38	20.377	20.38	20.381	20.386	20.386	20.386	20.389
Soome mark	193.40	193.40	193.37	193.50	193.50	193.50	193.50	193.45	193.37	193.37	193.37
Floriin . . .	12.0912	12.0937	12.0931	12.0937	12.0943	12.0909	12.0868	12.0868	12.0875	12.0856	12.0825
Liira . . .	92.94	92.95	93.—	93.01	92.99	92.99	92.98	92.99	92.98	92.98	92.99
Helveetsia fr.	25.053	25.053	25.061	25.065	25.067	25.052	25.051	25.046	25.041	25.041	25.04
Cehhosl. kr.	164.25	164.26	164.37	164.25	164.30	164.28	164.051	164.27	164.22	164.20	164.17
Belgia frank	34.792	34.791	34.791	34.802	34.808	34.807	34.807	34.804	34.803	34.811	34.818
Sillingid . .	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50	34.50
Pengo . . .	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77	27.77
Latt . . .	25.24	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.22	25.25	25.25
Litt . . .	48.75	48.75	48.50	48.62	48.62	48.62	48.75	48.75	48.75	48.75	48.75
Červ. . . .	9.452	9.452	9.456	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.46	9.465	9.465
Eesti kroon .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.24	18.22	18.22	18.22	18.22
Höbe p/unts	16 ^{1/16}	16/—	16/—	16/—	15 ^{7/8}	15 ^{15/16}	15 ^{15/16}	15 ^{15/16}	15 ^{15/16}	16/—	16 ^{3/16}
Plaat. p/unts					145/—					135/—	
Kuld p/u. .											

	B E R L I N										
	28. VII	29. VII	30. VII	31. VII	1. VIII	4. VIII	5. VIII	6. VIII	7. VIII	8. VIII	11. VIII
Naelsterling .	20.375	20.374	20.377	20.375	20.377	20.376	20.38	20.382	20.386	20.385	20.389
Frank . . .	16.47	16.465	16.465	16.47	16.46	16.46	16.46	16.46	16.465	16.475	16.465
Dollar . . .	4.185	4.184	4.1845	4.184	4.183	4.1825	4.183	4.183	4.1845	4.186	4.185
Rootsi kroon	112.57	112.56	112.57	112.57	112.55	112.54	112.54	112.55	112.57	112.59	112.55
Daani kroon	112.22	112.21	112.22	112.21	112.22	112.21	112.21	112.21	112.24	112.26	112.26
Norra kroon	112.17	112.17	112.17	122.16	112.16	112.15	112.15	112.16	112.19	112.21	112.20
Soome mark	10.534	10.529	10.53	10.53	10.526	10.528	10.529	10.529	10.532	10.535	10.534
Floriin . . .	168.54	168.47	168.52	168.49	168.49	168.49	168.51	168.60	168.66	168.66	168.74
Liira . . .	21.925	21.915	21.925	21.925	21.925	21.91	21.91	21.915	21.92	21.925	21.925
Helveetsia fr.	81.275	81.315	81.345	81.315		81.31	81.345	81.3450	81.405	81.415	81.425
Belgia frank	58.55	58.565	58.565	58.555	58.555	58.55	58.55	58.555	58.57	58.58	58.54

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg. 43.00 - 45.50	„J. Puhk ja Pojad“ suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg. eest ühes valge puuvillase kotiga. Püülijahu:	
„ sõre, Ameerika ja Inglise	43.00—45.50	Rukkipüütl. patent (à 50 kg.) harilik	100 kg. 23.50
„J. Puhk ja Pojad“ suurveski		„Eesti Parem“ saiajahu (à 50 kg.)	—
Jahu: rukki	11.40—12.30	„Kalev“	39.00
rukkipüütl	19.00—20.00	„Taara“	38.00
nisu, pehme —		„Kungla“	33.00
sõre	31.00—45.20	„Sampo“	30.50

		Kroonid.			Kroonid.
Manna (à 50 kg.)	100 kg.	46.00	Koks, kütte	1000 kg.	43.00—43.50
Granular	" "	43.00	" gaasi, Tall. gaasivabrik	"	35.00—40.00
" poolsõre	" "	45.00	Kütteturvas (Riigi turbatööst.) 1000 kg.	12.85	
" sõre	" "	45.50	Põlevkivi, I sort A fr. Kohtla j.	"	6.10
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.		" I " B	"	5.50
Jahu: rukki	"	11.55—12.15	" II "	"	4.90
" " püül	"	20.00—20.60	" III "	"	2.75
" nisu, pehme — sõre	"	31.00—45.20	" asfalt, mastiks netto . 100 kg.	7.25	
Rukis, Eesti	"	—	" fenolaat, netto	"	9.00
" Saksamaa	"	9.75—10.00	Karbolineum A & B	"	17.—
" Venemaa	"	10.00—10.25	" C, netto	"	15.—
" Poola	"	—	Estobituumen-pigi D & E, netto	"	10.25—10.75
Kaerad, toidu, Vene	"	10.00—10.50	" tooresõli, netto	"	7.25
" " Saksa	"	11.00—11.25	" raskeõli	"	10.25
" " Poola	"	12.00—12.50	" mootornafta	"	9.—
Odrad, õlle, Poola	"	22.00	Imbutusõli A netto Kohtla	"	10.—
" toidu	"	19.00—19.50	" B " "	"	9.50
Herned, rohelist, Vene	"	—	" C " "	"	9.—
" valged, Vene	"	—	Katuselakk fr. Kohtla j.	"	10.50
" " Hollandi	"	22.50	Raulalakk fr. Kohtla j.	"	25.00
" Peluškin, külvi	"	—	Raud, sordi	"	14.50
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	—	" vits	"	18.00—25.00
Riis, Burma II	"	36.50—37.00	" plekk	"	18.00—25.00
Kartulitärklis „Superieur“	"	31.—	" plekk, tsingitud	"	32.00—34.00
Siirup, kartuli, 420/0	"	40.—	" talad	"	13.70—14.30
Glükoos	"	38.—	Teras, Englise	"	70.00—100.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	2.10—2.25	" Saksa	"	70.00—100.00
Margariin, välismaa	"	1.17—1.22	" vedru	"	23.00—25.00
" kodumaa	"	1.09—1.15	" talla, ree	"	17.00—18.00
Kaseiin, Eesti	100 kg.	60.00—65.00	Inglistina	"	440.—450.—
Juust „Schwetsi“, kodumaa	1 kg.	1.55—1.65	Seatina	"	55.00—60.00
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	25.20—26.10	Vaskplekk, punane	"	150.00—155.00
Kakao, Hollandi	1 kg.	1.25—1.70	" valge	"	125.00—130.00
" Englise	"	1.20—1.45	Tsinkplekk	"	68.00—72.00
Kohv, Rio, Santos	"	2.30—2.50	Masinaõli, Vene	"	27.00—28.00
" Kesk-Ameerika sordid	"	3.10—4.80	" Ameerika	"	29.00—31.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	5.00—5.50	Mootorõli	"	35.40—42.70
" " Orange Pekoe, Java	"	3.80—5.00	" Poola	"	—
" " Moning, Hiina	"	4.00—4.70	Autoõli, Ameerika	"	39.65—105.00
Suhkur, peenike, valge, Saksam. 100 kg.	"	—	" Poola	"	—
" " " Vene	"	—	Linaseemneõli	"	95.00
" " " Poola	"	27.50—27.75	Värnits	"	97.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	—	Tsilindriõli, Ameerika	"	34.00—35.00
jaam Irboska ja Narva	"	3.40	" Vene 280 ^o	"	33.00
" " Saksa	"	3.40	" " 320 ^o	"	65.00—70.00
Hearingad, Schoti Matties,	"	—	" Ameerika 280 ^o	"	31.50—36.60
1930. a. püük	tünn	39.00	" " 320 ^o	"	44.00—54.90
" Schoti Matfulls	tünn	41.00	Nafta, Vene	"	12.00—13.00
" Islandi	"	20.00	" Ameerika	"	12.00—13.00
Liha, sea, I sort	1 kg.	0.90—1.00	Petrooleum, Vene, sisternid ja	"	—
Liha, looma, I sort	1 kg.	0.40—0.60	vaadid	"	20.00—21.15
Õlikoogid, linaseemne	100 kg.	—	" Am., sistern. ja vaadid	"	20.00—21.15
" päevalille	"	—	Bensiin, Vene	"	40.00
" suhkrupeedi	"	—	" " II sort	"	37.25
" kookos	"	—	Bensiin, Ameerika	"	40.00
Jahu, päevalille	"	—	Eesti traktorbensiin	"	—
Segajõutoit I s.	"	—	Pesusooda, kodumaa	"	9.00—9.50
" II s.	"	—	Seebikivi	"	28.00—29.00
Soja tangud	"	—	Värvid, nigros., veessulav, välism.	"	5.50
Nisukliid	"	—	" tsinkvalge, välism.	1 kg.	0.80
Puuvillane riie, Bjas netto	meeter	0.57—0.72	" tinavalge,	"	0.89
" Mitkal	"	0.44—0.53	" ooker,	"	0.17—0.24
Lina, Petseri saatejaam . 1000 kg.	"	945.50	Väetisained, salpeeter, Norra . 100 kg.	"	—
" Võru	"	915.00—945.50	" " " Čiili	"	—
" Liivi	"	823.50—854.—	" superfosfaat 18—20%	"	—
" Tartu	"	823.50—854.—	" Thomasjahu 17—18%	"	—
Kivisüsi, auru, Yorkshire,	1000 kg.	26.50—27.00	" Lubjasalpeeter	"	—
" 2 korda pestud	"	26.00	Kaalisool	"	—
" " Newcastle	"	29.00	" Kainiit 12%	"	—
" sepa	"	29.00	Väävelhapuammoniaak	"	—

Lubjalämmastik	100 kg.	—
Fosforiit Eesti 25—27%	"	—
Leenasalpeeter 26%	"	—
Nitrofoska	"	—
Paber, rotatsiooni	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda, pütt 170 kg.	tünn	8.90
Kriit, toores	100 kg.	5.—
" pestud	"	6.00—7.00
Kivitorv	"	12.50
Puutorv	"	22.—
Lubi	"	2.65—3.05
Kips, tükkides, franko vagun		
" Irboska 1000 kg.		15.25
" jahvatatud	"	24.40
" krohvimise	"	36.60—42.70
Telliskivid, 1 s. Loksa, fr. Tallinn 1000 tk.		51.00—52.00
Silikaat I s., fr. vabrik	"	45.—
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	"	130.—
Nahk, talla, Eesti	1 kg.	3.05—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I srt.	"	3.60—3.75
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II srt.	"	2.65—3.50

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
Ingl. pensi (d) loko 5. VIII 744, okt. 6.88, jaan.
6.95, märts 7.03.

Tall. peekonsigade nädalahinnad 2. — 9. augustini.

Peekonsigade tapakaalud I sort	II sort	III sort	
60—72 kg	0,98	0,94	0,89
55—59,5 } 72,5—75 } 50—54,5 } 75,5—80 }	0,94	0,91	0,86
	0,91	0,89	0,86

Lina

Prahid:

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	22/6
" — Ghent	1016 kg. "	23/—
" — Dundee	" "	32/—
" — Belfast	" "	47/6

Puumaterjalid

Standard

Tallinn — London	" sh	38/—
" — Hull	" "	40/—
" — Manchester	" "	45/—
" — Grangemouth	" "	33/—
" — Belfast	" "	57/6
" — Dundee	" "	35/—
" — Antwerpen	" "	35/—
" — Ghent	" "	32/6
" — Rotterdam	" Hfl.	18/—
" — Amsterdam	" "	20/—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg. sh	18—25/—
" — London	1016 kg. "	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rkr.	10—30
" — Stettiin	või tünn sh	1/6
" — London	" "	3/—

Tallinna börsi kursisedel.

New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.7335	3.7355	3.7355	3.7365	3.7365	3.7355
	M.	3.7455	3.7455	3.7455	3.7465	3.7465	3.7455
London	T.	—	—	—	—	—	—
1 naelsterl.	O.	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20	18.20
	M.	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
100 S. riigim.	O.	89.30	89.30	89.30	89.30	89.30	89.25
	M.	89.90	89.90	89.90	89.90	89.90	89.85
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
100 Soome m.	O.	9.40	9.40	9.40	9.40	9.41	9.41
	M.	9.45	9.45	9.45	9.45	9.46	9.46
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	100.50	100.50	100.50	100.55	100.50	100.50
	M.	101.10	101.10	101.10	101.15	101.10	101.1
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
100 Daani kr.	O.	100.25	100.20	100.20	100.20	100.20	100.20
	M.	100.85	100.80	100.80	100.80	100.80	100.80
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	100.20	100.20	100.20	100.20	100.20	100.20
	M.	100.80	100.80	100.80	100.80	100.80	100.80
Paris	T.	—	—	—	—	—	—
100 Prants. fr.	O.	14.70	14.70	14.70	14.70	14.70	14.70
	M.	14.95	14.95	14.95	14.95	14.95	14.95
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
100 flo-riini	O.	150.50	150.50	150.60	150.60	150.55	150.65
	M.	151.30	151.30	151.40	151.40	151.35	151.45
Riig	T.	—	—	—	—	—	—
100 latti	O.	72.10	72.10	72.10	72.10	72.10	72.10
	M.	72.60	72.60	72.60	72.60	72.60	72.60
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
100 Helv. fr.	O.	72.60	72.60	72.65	72.65	72.65	72.70
	M.	73.20	73.20	73.25	73.25	73.25	73.30
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
100 bel-gat	O.	52.30	52.30	52.30	52.30	52.30	52.25
	M.	52.80	52.80	52.80	52.80	52.80	52.75
Milaano	T.	—	—	—	—	—	—
100 liirat	O.	19.55	19.55	19.55	19.55	19.55	19.55
	M.	19.95	19.95	19.95	19.95	19.95	19.95
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
100 Cehh. kr.	O.	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
	M.	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30	11.30
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
100 Austr. sh.	O.	52.75	52.75	52.75	52.75	52.75	52.75
	M.	53.35	53.35	53.35	53.35	53.35	53.35
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
100 pen-got	O.	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55	65.55
	M.	66.25	66.25	66.25	66.25	66.25	66.25
Varssav	T.	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O.	41.80	41.85	41.85	41.85	41.85	41.85
	M.	43.—	42.65	42.65	42.65	42.65	42.65
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
100 litti	O.	36.85	36.85	36.85	36.85	36.85	36.85
	M.	37.45	37.45	37.45	37.45	37.45	37.45
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (čekk)	O.	192.50	192.50	192.50	192.50	192.50	192.25
	M.	194.—	194.—	194.—	194.—	194.—	193.75
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat'	O.	72.80	72.80	72.80	72.80	72.80	72.80
	M.	73.40	73.40	73.40	73.40	73.40	73.40